

Službeni list

Europske unije

C 272

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Godište 60.

17. kolovoza 2017.

Sadržaj

I. *Rezolucije, preporuke i mišljenja*

REZOLUCIJE

Odbor regija

122. plenarno zasjedanje, 22.–23. ožujka 2017.

2017/C 272/01	Rezolucija Europskog odbora regija – Prioriteti Europskog odbora regija za Program rada Europske komisije za 2018. godinu	1
2017/C 272/02	Rezolucija Europskog odbora regija o vladavini prava u EU-u iz lokalne i regionalne perspektive	8
2017/C 272/03	Rezolucija Europskog odbora regija o posljedicama namjere Ujedinjene Kraljevine da se povuče iz Europske unije na lokalne i regionalne vlasti	11

MIŠLJENJA

Odbor regija

122. plenarno zasjedanje, 22.–23. ožujka 2017.

2017/C 272/04	Mišljenje Europskog odbora regija – Prema održivoj europskoj prehrambenoj politici kojom se potiče rast i zapošljavanje u europskim regijama i gradovima	14
2017/C 272/05	Mišljenje Europskog odbora regija – Integracija, suradnja i uspješnost zdravstvenih sustava	19
2017/C 272/06	Mišljenje Europskog odbora regija – Strategije pametne specijalizacije (RIS3): utjecaj na regije i međuregionalnu suradnju	25

HR

2017/C 272/07	Mišljenje Europskog odbora regija – Akcijski plan za Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa za razdoblje 2015.–2030. – Pristup za sve politike EU-a utemeljen na obaviještenosti o riziku od katastrofa	32
---------------	--	----

III *Pripremni akti*

ODBOR REGIJA

122. plenarno zasjedanje, 22.–23. ožujka 2017.

2017/C 272/08	Mišljenje Europskog odbora regija „Zakonodavni prijedlozi za Uredbu o raspodjeli tereta i Uredba o LULUCF-u”	36
---------------	--	----

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

ODBOR REGIJA

122. PLENARNO ZASJEDANJE, 22.–23. OŽUJKA 2017.

Rezolucija Europskog odbora regija – Prioriteti Europskog odbora regija za Program rada Europske komisije za 2018. godinu

(2017/C 272/01)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

Uzimajući u obzir:

- svoje rezolucije od 4. lipnja 2015. o prioritetima za razdoblje 2015. – 2020. te od 8. prosinca 2016. o Programu rada Europske komisije za 2017.;
- Protokol o suradnji s Europskom komisijom iz veljače 2012.;

1. naglašava potrebu za Europskom unijom sposobnom za ponovnu uspostavu povjerenja građana u europski projekt; Unijom u kojoj će se više primjenjivati načelo odozdo prema gore i koja će biti usredotočena na pružanje proporcionalnih, djelotvornih i brzih rješenja za glavne zajedničke izazove koje gradovi, regije i države ne mogu svladavati sami;
2. obvezuje se da će pridonositi procesu promišljanja budućnosti Europe, pored ostalog izradom mišljenja OR-a koje će se oslanjati na Bijelu knjigu o budućnosti Europe i organiziranjem dijaloga s građanima u lokalnim zajednicama s ciljem raspravljanja o temama koje te zajednice smatraju pitanjima od europskog interesa;
3. pratit će proces odlučivanja Ujedinjene Kraljevine o napuštanju Europske unije stavljanjem naglaska na posebna pitanja koja se tiču lokalnih i regionalnih vlasti u preostalim 27 država članica te razmatranjem, iz lokalne i regionalne perspektive, pitanja relevantnih za buduće odnose EU-a s lokalnim i regionalnim razinama uprave u Ujedinjenoj Kraljevini, uključujući s onima u decentraliziranim teritorijalnim jedinicama;

Zapošljavanje, rast, ulaganja i kohezijska politika

4. naglašava hitnu potrebu za dugoročnom strategijom EU-a koja bi naslijedila strategiju Europa 2020. s ciljem da se osigura pametan, održiv, uključiv, stabilan i konkurentan rast i daju smjernice za europski semestar, višegodišnji financijski okvir EU-a i politike EU-a;
5. također ističe potrebu da se u obzir uzmu ciljevi održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030. koji je UN odobrio a Komisija prihvatila i u tom pogledu poziva da se revizija višegodišnjeg financijskog okvira (VFF) iskoristi za uspoređivanje strategije iz Programa sa strategijom Europa 2020. putem revizije ključnih smjernica u odnosu na nove ciljeve održivog razvoja;

6. podsjeća Europsku komisiju da treba donijeti europsku demografsku strategiju kojom bi se na sveobuhvatan, usklađen i cjelovit način odgovorilo na demografske promjene. Ta bi strategija trebala raspolagati dostatnim financijskim sredstvima kako bi mogla odgovoriti na izazove;
7. očekuje da će se prijedlogom višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje nakon 2020., koji Komisija treba predstaviti do kraja 2017., osigurati predvidljivost dugoročnih troškova EU-a, predložiti reforma sustava vlastitih sredstava EU-a, zajamčiti jedinstvo proračuna EU-a, predstaviti daljnje mjere pojednostavljenja te odrediti trajanje od 5+5 godina uz obveznu i opsežnu reviziju sredinom programskog razdoblja nakon prvih pet godina;
8. snažno se protivi svim scenarijima za EU27 do 2025. koji su izneseni u Bijeloj knjizi o budućnosti Europe, a koji bi umanjili napore EU-a u vezi s kohezijskom politikom. Naprotiv, poziva Komisiju da iznese sveobuhvatni zakonodavni prijedlog za snažnu i učinkovitu kohezijsku politiku nakon 2020. te podsjeća, kako je istaknuo i ranije, da u 7. kohezijsko izvješće treba uvrstiti novo poglavlje u kojemu će se ocijeniti provedba teritorijalne kohezije. Taj bi se zakonodavni prijedlog trebao zasnivati na načelima supsidijarnosti, partnerstva i višerazinskog upravljanja, odražavati potrebe i potencijal lokalnih i regionalnih vlasti i rezultate napora poduzetih u cilju pojednostavljenja, temeljiti se na jedinstvenom nizu pravila te uzimati u obzir sveobuhvatna savjetovanja sa svim mjerodavnim dionicima. Odbor poziva Komisiju da provede detaljnu analizu teritorijalnog učinka zakonodavnih prijedloga i izražava spremnost na suradnju s Komisijom u tom pogledu; poziva na to da se u prijedloge o kohezijskoj politici za razdoblje nakon 2020. uključi usklađivanje postupaka upravljanja ESIF-om, kako bi regije mogle djelovati kao upravljačka tijela naspram Europske komisije;
9. poziva Komisiju da kontinuirano revidira i prati dodanu vrijednost Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU) i njegov utjecaj na koheziju te da izvještavanje o ključnim pokazateljima uspješnosti i ključnim pokazateljima praćenja raščlani prema korisnicima i regijama na razini NUTS II, kao i da objavi te pokazatelje. Hitno je potrebno lokalnim i regionalnim vlastima pružiti dodatna objašnjenja i smjernice o tome kako spojiti EFSU s drugim programima EU-a kao što su europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF) i, iznad svega, poticati veću uključenost regija i lokalnih vlasti u upravljanje tim fondom, posebice pri uspostavljanju platformi za financiranje na regionalnoj ili višeregionalnoj razini i u sinergiji s mjerama kohezijske politike; međutim, Odbor se u načelu protivi prebacivanju sredstava iz kohezijske politike u programe sa središnjim upravljanjem;
10. poziva Komisiju da predstavi poboljšani prijedlog za Instrument za povezivanje Europe (CEF) za razdoblje nakon 2020. kojim bi se potakle inicijative za provedbu sveobuhvatne mreže i povezala mreža TEN-T u pograničnim regijama, poboljšala povezanost s rubnim područjima i pažnja usmjerila na takozvane nepostojeće prekogranične veze; poziva da morske autoceste (eng. *Motorways of the Seas*) osiguraju i povezanost s udaljenim područjima, a posebice između otoka i regionalnih centara; ističe potrebu za sinergijom među financijskim sredstvima fondova EFSU, CEF i ESI kako bi se osigurala najbolja upotreba svih dostupnih fondova EU-a.
11. ponovo traži da Komisija u svoj godišnji programa rada za 2018. uvrsti razradu teritorijalne vizije za 2050.; naglašava potrebu za novom teritorijalnom vizijom s obzirom na to da treba ažurirati Perspektivu europskog prostornog razvoja iz 1999.;
12. naglašava da treba pratiti provedbu Plana EU-a za gradove kako bi se sistematizirali rezultati tematskih partnerstava te kako bi se u kratkim crtama izložili elementi boljeg upravljanja i učinili prenosivima u skorašnji zakonodavni prijedlog višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje nakon 2020. Taj pristup trebao bi doprinijeti pripremama za kohezijsku politiku nakon 2020. i strategiju EU-a za razdoblje nakon 2020.;
13. u tom kontekstu očekuje poduzimanje konkretnih popratnih mjera u vezi s gradskim tematskim partnerstvom za stanovanje, eventualno u vidu europskog programa za stanovanje kojim bi se koordinirala pitanja povezana sa stanovanjem koja su se do sada rješavala na horizontalnoj razini putem sektorskih politika poput Plana EU-a za gradove, održivog razvoja, kohezijske politike, politike tržišnog natjecanja ili socijalnih inicijativa poput Europskog stupa za socijalna prava.
14. očekuje da Komisija prije kraja 2017. predstavi svoje prijedloge za naredni Okvirni program za istraživanje i inovacije koji bi se trebao temeljiti na programu Obzor 2020. te da zadrži strateški pristup pitanjima koja utječu na budućnost Europe, a koja ne podliježu kratkoročnim proračunskim rješenjima, kao i da u kontekstu postojećih društvenih izazova uspostavi ravnotežu između izvrsnosti i kohezije u cilju premošćivanja inovacijskog jaza;

15. skreće pažnju na model za povećanje doseg a i učinka rezultata javno financiranih istraživanja uspostavljen u okviru Platforme za razmjenu znanja;
16. ponavlja da treba uspostaviti zajednički okvir za priznavanje informalnog i neformalnog obrazovanja kako bi se olakšalo osmišljavanje odgovarajućih nacionalnih postupaka;
17. raduje se tome što će doprinijeti uspješnoj provedbi Europske godine kulturne baštine 2018. time što će je povezati s lokalnim i regionalnim kulturnim i turističkim strategijama;
18. poziva Komisiju da predstavi konkretne mjere za uklanjanje prepreka ulaganjima i premošćivanje investicijskog jaza; posebice ističe da je razina javnih ulaganja (od kojih više od polovice pristiže iz gradova i regija) i dalje preniska, djelomično zbog ograničenja uvedenih mehanizmima proračunske regulacije na europskoj i nacionalnoj razini; potiče Komisiju da uvede mjere kako bi Pakt o stabilnosti i rastu bio povoljniji za rast te dugoročna i strateška ulaganja, počevši od odvajanja regionalnog/nacionalnog sufinanciranja od Pakta o stabilnosti i rastu u svrhu dosljednog usklađivanja s istim pravilima za sredstva iz strukturnih fondova, s obzirom da teže istom cilju; također ponovno poziva Komisiju da ocijeni učinak pravila ESA-e iz 2010. na sposobnost ulaganja lokalnih i regionalnih vlasti te da pojasni postupanje s javno-privatnim partnerstvima u okviru pravila Eurostata;
19. u skladu s deklaracijom iz Corca 2.0 ponavlja svoj zahtjev za Bijelu knjigu EU-a o ruralnom programu za EU koja bi poslužila kao polazište za politiku ruralnog razvoja nakon 2020. te poziva na praktične mjere za „ruralno testiranje” politika EU-a, kao i na prepoznavanje ruralnih teritorija kao razvojnih i inovacijskih centara koji doprinose ostvarenju teritorijalne kohezije;
20. poziva na obnovu zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) za razdoblje nakon 2020. kako bi se doprinijelo ponovnom pokretanju rasta i stvaranju radnih mjesta u ruralnim područjima te očuvanju visoke kvalitete hrane i sigurnosti opskrbe hranom u Europi; smatra da je potrebna veća dosljednost u pogledu ciljeva održivog razvoja i smanjenja razlika između urbanih i ruralnih područja; u tom pogledu naglašava važnost pojednostavljenja ZPP-a, veće fleksibilnosti njegovog upravljanja, smanjenja opterećenja proizvođača, preusmjerenja na politiku koja će se više usmjeravati na inovacije i konkurentnost te pružanja ciljane pomoći mladim poljoprivrednicima; poziva da se u okviru ZPP-a zadrži diferencirani pristup najudaljenijim područjima koji će omogućiti primjenu posebnih mjera nužnih za razvoj poljoprivrednih djelatnosti u tim područjima;
21. očekuje od Komisije da pruži podršku državama članicama i njihovim lokalnim i regionalnim vlastima u modernizaciji organizacije zdravstvenih sustava i pružanja zdravstvene skrbi te da potakne europsku suradnju na tom području, npr. uspostavom programa kao što je program Erasmus za zdravstvene djelatnike;
22. poziva Komisiju da načelo otpornosti na katastrofe uvede u svoje fondove i politike kako se ne bi ugrozio otporni i održivi razvoj naših gospodarstava;
23. poziva na održivu prehrambenu politiku EU-a koja bi se na cjelovit način bavila kvalitetom hrane, proizvodnjom hrane, poljoprivredom, ribarstvom, ruralnim razvojem, okolišem, zdravljem, prehranom, zapošljavanjem i potrošačkom politikom i promicala održivije načine proizvodnje i obrasce potrošnje;
24. poziva Komisiju da revidira strategiju turizma iz 2010. i pokrene integriranu europsku politiku turizma s višegodišnjim planom rada te da osigura proračunsku stavku namijenjenu financiranju europskih turističkih projekata u razdoblju nakon 2020.; u tom kontekstu ponavlja da namjerava uspostaviti međuinstitucijsku kontaktnu skupinu za turizam koja bi između ostalog podržavala stvaranje regionalnih platformi za ulaganje u turizam koje bi turističkim destinacijama i njihovim MSP-ovima pomagale da pristupe financijskim sredstvima za svoje projekte i aktivnosti;
25. potiče Komisiju da si zada ambiciozne ciljeve za plavo gospodarstvo i održivo upravljanje oceanima te da deklaraciju koja će se usvojiti tijekom malteškog predsjedanja pretoči u političke smjernice; ponavlja važnost financiranja za nove pomorske sektore koji imaju potencijal za stvaranje radnih mjesta i gospodarski rast širom Europe; u tom kontekstu podsjeća Komisiju na to da je OR pozvao na stvaranje zajednice znanja i inovacija koja bi mogla potaći prijenos ideja iz sektora pomorskog istraživanja u privatni sektor;

26. slaže se s pozivom na stvaranje nove europske strategije protiv zlouporabe alkohola koja bi trebala obuhvaćati pitanja poput informiranja potrošača, plasiranja na tržište i sigurnosti na cesti; također primjećuje da je nužno proširiti zajedničke akcijske planove i/ili uvesti nove za djecu i mlade;

Ponovno povezivanje s mladim Europljanima

27. podržava neprekinutu provedbu i poticanje Garancije za mlade i osnivanje Europskih snaga solidarnosti; naglašava važnost teritorijalne dimenzije obiju inicijativa; ističe da je važno uključivati privatni sektor u osmišljavanje i financiranje takvih programa kako bi se vještine mladih bolje uskladile s potrebama tržišta rada;

28. potiče Komisiju da poboljša načine komuniciranja s mladim građanima i uskladi ih s drugim institucijama; naglašava važnost uključivanja lokalnih i regionalnih vlasti u planiranu reviziju Europske strategije za mlade za razdoblje nakon 2018.;

Ekonomska i monetarna unija

29. naglašava potrebu za jačanjem učinkovitosti, osjećaja odgovornosti i legitimnosti gospodarskog upravljanja i koordinacije u EU-u; poziva Komisiju da s Europskim parlamentom i Vijećem, na temelju prijedloga OR-a, sastavi kodeks postupanja za uključenost lokalnih i regionalnih vlasti u europski semestar;

30. potiče Komisiju da strukturirano uključi OR u praćenje dijelova Bijele knjige o budućnosti EU-a koji se odnose na daljnju integraciju ekonomske i monetarne unije;

31. ponovno poziva na jačanje socijalne dimenzije EU-a i ekonomske i monetarne unije; očekuje da će zakonodavni prijedlog za europski stup socijalnih prava omogućiti da se pitanja radničkih prava i mobilnosti radne snage na tržištu rada koje se stalno mijenja riješe uz istovremeno poštovanje načela supsidijarnosti; ovaj prijedlog ne bi trebalo ograničiti na puklo „meko pravo” koje nadopunjuje pravnu stečevinu, već bi on trebao sadržavati mjere iste jačine kao mjere koje se poduzimaju u vezi s ekonomskom i monetarnom unijom jer bi to pridonijelo tome da građani uvide da je Unija usmjerenija na socijalna pitanja nego što se čini i da je sposobna riješiti njihove probleme;

Strategija jedinstvenog tržišta, mala i srednja poduzeća, konkurentnost, industrija i jedinstveno digitalno tržište

32. zalaže se za daljnje pojednostavljenje pravila o državnim potporama, posebice u pogledu usluga od općeg gospodarskog interesa (SGEI), putem temeljite revizije relevantne odluke i okvira („Almunijin paket”); također poziva na proširenje područja primjene Uredbe o općem skupnom izuzeću, posebice u pogledu pristupa MSP-ova financiranju i podrške mikropoduzećima ili novoosnovanim poduzećima;

33. poziva na temeljitu evaluaciju provedbe zakonodavstva o javnoj nabavi, uključujući i Direktivu o pravnim lijekovima, što bi moglo dovesti do prilagodbe i pojednostavljenja čime bi se potrebe malih lokalnih i regionalnih tijela zadovoljile bez ugrožavanja prave sigurnosti;

34. ponavlja poziv na reviziju i jačanje Akta o malom poduzetništvu (SBA) za Europu; ponovo izražava svoju predanost promicanju provedbe Akta o malom poduzetništvu putem programa Europska poduzetnička regija (EPR) i Inicijative za novoosnovana i rastuća poduzeća; u tom kontekstu poziva na smanjenje administrativne opterećenosti i stvaranje pametnih propisa;

35. obvezuje se da će s Komisijom, u okviru novouspostavljene širokopojasne platforme, raditi na praćenju uvođenja brže i bolje širokopojasne mreže velike brzine u svim europskim regijama, posebice u ruralnim i slabo naseljenim područjima, ranom utvrđivanju dodatnih mjera za premošćivanje digitalnog jaza te kompenziranju dodatnih troškova pristupa širokopojasnim mrežama u najudaljenijim područjima;

36. traži od Komisije da pojasni područje primjene direktive o uslugama u ekonomiji dijeljenja i suradnje; također se raduje prijedlozima Komisije o zaštiti prava radnika u novim oblicima zaposlenja koja su specifična za ekonomiju dijeljenja i suradnje; očekuje od Komisije da podrži uspostavu foruma za gradove u kojima postoji ekonomija suradnje, pri čemu bi OR trebao biti jedan od ključnih dionika tog foruma;

Trgovinska politika EU-a

37. potiče Komisiju da osigura da se pri pregovaranju o novim trgovinskim sporazumima u obzir uzme lokalna i regionalna dimenzija kreiranja trgovinskih politika EU-a te traži da se osigura pristup relevantnim pregovaračkim dokumentima u skladu s principom čitaonice, uspostavljenim tijekom pregovora o TTIP-u;

Energetska unija, klimatska politika i okoliš

38. poziva Komisiju da sklapanjem formalnih sporazuma s tajništvom UNFCCC-a podrži prijedlog OR-a o postupnoj institucionalizaciji uloge lokalnih i regionalnih razina vlasti u globalnom upravljanju klimom;

39. poziva Komisiju da uzme u obzir teritorijalne učinke i implikacije koje provedba trgovinskih politika EU-a može imati na regije i lokalne vlasti u pogledu zapošljavanja i zaštite okoliša te stoga traži da ga se više uključi u oblikovanje budućih trgovinskih politika;

40. poziva Komisiju da osigura dosljednost najnovijih i predstojećih prijedloga klimatskih i energetske politika, Pariškog sporazuma i promicanja energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije; predlaže veću usredotočenost na inicijative i kampanje koje se temelje na uključenosti lokalnih i regionalnih vlasti i koje znatno doprinose ostvarenju ciljeva smanjenja emisija stakleničkih plinova;

41. ponavlja da prilagodbu klimatskim promjenama treba uključiti u postojeće politike i financijske instrumente i poziva Komisiju da, u svjetlu revizije strategije Europa 2020. o prilagodbi klimatskim promjenama, regijama i gradovima ponudi odgovarajuće mogućnosti za jačanje njihove uloge; ponavlja svoju predanost radu s Komisijom na daljnjem razvoju koncepta lokalno i regionalno određenih doprinosa kako bi se potakla borba protiv klimatskih promjena na lokalnoj i regionalnoj razini;

42. imajući u vidu prijedlog za Uredbu o upravljanju energetskom unijom, poziva Europsku komisiju da države članice potakne da pri izradi svojih nacionalnih klimatskih i energetske planova institucionaliziraju dijalog među nacionalnim, lokalnim i regionalnim vlastima;

43. raduje se bliskoj suradnji na Pregledu aktivnosti u području okoliša, između ostalog putem zajedničke tehničke platforme za suradnju u području okoliša i poziva na veću uključenost lokalnih i regionalnih vlasti u skorašnjem dijalogu između Komisije i država članica; želi doprinijeti provjerama prikladnosti i pregledima ključnih direktiva o okolišu koje bi Komisija trebala pokrenuti 2018. godine, između ostalog putem mišljenja o perspektivama;

44. obvezuje se da će aktivno sudjelovati u izradi akcijskog plana za bolju provedbu EU-ovih direktiva o prirodi; poziva Komisiju da pravodobno provede akcijski plan i mjere predviđene strategijom EU-a o biološkoj raznolikosti do 2020. i da 2018. predstavi prijedlog za pravni i financijski okvir za Transeuropsku mrežu zelene infrastrukture (TEN-G);

45. u kontekstu provedbe paketa mjera za kružno gospodarstvo poziva na uspostavu preventivnih ciljeva i ciljeva za recikliranje komercijalnog i industrijskog otpada, pored krutog komunalnog otpada;

46. poziva Europsku komisiju da za potrebe revizije Direktive o vodi za piće, Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i zakonodavnog prijedloga o ponovnoj uporabi vode usvoji fleksibilan i diferencirani pristup temeljen na načelu predostrožnosti i načelu „zagađivač plaća“;

47. upozorava Komisiju da, unatoč globalizaciji Sporazuma načelnika, treba i dalje usmjeravati pažnju na nužnu uključenost lokalnih i regionalnih tijela i daljnje razvijanje ciljeva i metodologije Sporazuma unutar EU-a i izvan njega; stoga poziva Komisiju da poduzme potrebne mjere kako bi osigurala da u strukturama Sporazuma budu zastupljene razne podnacionalne strukture raznih veličina i da se očuvaju načela partnerstva i višerazinskog upravljanja; raduje se svojoj aktivnoj ulozi u Osnivačkom vijeću Globalnog sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju (GCoM);

48. naglašava potrebu za bliskim partnerstvom i suradnjom OR-ove skupine Ambasadora Sporazuma gradonačelnika i Političkog savjetodavnog odbora Europskog sporazuma gradonačelnika;

Pravda, sigurnost, temeljna prava i migracije

49. podržava izvješće Europskog parlamenta od 25. listopada 2016. s preporukama upućenima Komisiji o uspostavi jedinstvenog europskog mehanizma za demokraciju, pravnu državu i temeljna prava koji bi uključivao postojeće instrumente te poziva na njegovu primjenu na svim razinama upravljanja;

50. čvrsto podržava napore koji se na razini EU-a poduzimaju za provedbu sveobuhvatne i učinkovite reforme zajedničkog europskog sustava azila i naglašava potrebu zauzimanja cjelovitog pristupa pitanju azila i integracije onih koji ga traže; takav bi pristup, utemeljen na načelu solidarnosti i uzajamnosti, poticao donošenje održivih politika i uključivao institucije EU-a, države članice i njihove lokalne i regionalne vlasti;

51. poziva Komisiju da predloži zakonodavne mjere kako bi se stvorili dodatni zakoniti putovi za osobe koje dolaze u EU tražiti međunarodnu zaštitu, humanitarni prihvat ili posao, obrazovanje, prilike za znanstveno istraživanje i ulaganje; zakonite migracije jedan su od četiri stupa upravljanja migracijama prema Europskom migracijskom programu iz 2015. i takve bi mjere pomogle u savladavanju ne samo dugoročnih gospodarskih, socijalnih i demografskih izazova i problema manjka radne snage u EU-u već su također i važan element u borbi protiv trgovanja ljudima;

52. poziva Komisiju da nastavi pojednostavljivati i ubrzavati postupke financiranja i da regijama i gradovima omogući direktni pristup financijskim resursima namijenjenima za humanitarne krize i integraciju državljana trećih zemalja;

53. potiče Komisiju da pomogne u razmjeni najboljih praksi koje je OR istakao u pogledu deradikalizacije boraca koji se vraćaju te u sprečavanju novih slučajeva radikalizacije;

54. ističe da programe u okviru Fonda za azil, migracije i integraciju trebaju većinom provoditi lokalna i regionalna tijela vlasti i da bi stoga trebalo uspostaviti bolju suradnju s nacionalnim upravljačkim tijelima;

55. potiče Komisiju da nastavi povećavati financiranje iz Uzajamnog fonda EU-a za Afriku i da s partnerima iz sjeverne Afrike pojača operativnu suradnju na upravljanju migracijama;

Stabilnost i suradnja izvan Europske unije

56. ističe da je OR putem svojih zajedničkih savjetodavnih odbora (ZSO) i radnih skupina s državama kandidatkinjama i potencijalnim državama kandidatkinjama na konkretan način doprinio ostvarenju jednog od ciljeva Komisijine politike proširenja, a to je poticanje stabilnosti i blagostanja; poziva Komisiju da zajedno s OR-om nastavi organizirati godišnji Dan proširenja;

57. poziva Komisiju da nastavi ostvarivati napredak u pogledu maloljetnika bez pratnje u migracijskom procesu, što je obično u nadležnosti regija, te da među državama članicama promiče solidarnu raspodjelu opterećenja i odgovornosti između europske, nacionalne i regionalne razine; stoga s nestrpljenjem očekuje novu sveobuhvatnu strategiju koju će Komisija izraditi kao dopunu akcijskom planu za maloljetnike bez pratnje (2010. – 2014.) kako bi se u obzir uzeo položaj nestale djece ili djece bez pratnje;

58. ponovo potvrđuje ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u borbi protiv korupcije i učvršćivanju demokracije i vladavine prava u društvu; poziva da se u susjednim zemljama veća podrška pruži decentralizaciji, izgradnji kapaciteta i reformama lokalne administracije;

59. poziva Komisiju da odgovarajućim administrativnim i financijskim resursima nastavi podržavati suradnju odozdo prema gore te ponavlja da treba uvesti nove instrumente za izgradnju kapaciteta u državama pristupnicama i državama obuhvaćenima europskom politikom susjedstva s obzirom na to da je hitno potrebno zamijeniti bivši Instrument za lokalnu upravu;

60. potiče Komisiju da pojača suradnju s Euro-mediterranskom skupštinom regionalnih i lokalnih vlasti (ARLEM), Konferencijom lokalnih i regionalnih vlasti za istočno partnerstvo (CORLEAP) i OR-ovom Radnom skupinom za Ukrajinu, posebice u provedbi regionalnih programa i novih inicijativa;

61. pozdravlja to što Komisija podržava Inicijativu iz Nikozije i njezin projekt za izgradnju kapaciteta namijenjen jačanju društvene i gospodarske situacije libijskih općina kroz bilateralnu suradnju s europskim lokalnim i regionalnim vlastima;

62. poziva Komisiju da nastavi razvijati sve veću ulogu lokalnih i regionalnih vlasti kao aktivnog sudionika i partnera u razvojnoj suradnji, posebice u kontekstu prijedloga za novi Europski konsenzus o razvoju i budućnosti Sporazuma o partnerstvu između EU-a i zemalja AKP-a;
63. pozdravlja predloženi Plan za vanjska ulaganja za Afriku i zemlje europskog susjedstva namijenjen mobilizaciji ulaganja i poticanju stvaranja radnih mjesta u zemljama partnerima te poziva Komisiju da u osmišljavanje plana uključi OR kao glas lokalnih i regionalnih vlasti EU-a;
64. ponovno poziva na donošenje cjelovite strategije EU-a za međunarodne kulturne odnose; u tom kontekstu naglašava dodanu vrijednost davanja prioriteta daljnjem razvoju kulturne diplomacije u cilju njezina uključivanja u vanjsku politiku EU-a;

Građanstvo, upravljanje i bolja izrada zakonodavstva

65. raduje se što će u potpunosti sudjelovati u budućim raspravama o poboljšanju demokratskog upravljanja i učinkovitosti Europske unije koje bi trebale biti pokrenute nakon objave Bijele knjige o budućnosti Europe; podsjeća na to da lokalne i regionalne vlasti treba posredovanjem OR-a uključiti u sve formalne faze reforme Ugovora EU-a do kojih bi moglo doći;
66. još jednom naglašava važnost daljnjeg promicanja jednakosti muškaraca i žena u svim područjima politika Europske unije;
67. pozdravlja to što se Komisija obvezala u cijelom EU-u organizirati kampanje za informiranje i podizanje razine svijesti o građanskim pravima u EU-u i predložiti inicijative kojima će građanima pomoći da glasaju i prijave se kao kandidati na izborima za Europski parlament 2019. godine;
68. ponovo poziva na reviziju važećeg pravnog okvira za Europsku građansku inicijativu (ECI) kako bi ona postala pristupačnija i jednostavnija za korištenje, a posebice se zalaže za poboljšanje odredbi o praćenju uspješnih europskih građanskih inicijativa radi iskorištavanja punog potencijala tog instrumenta za angažiranje građana;
69. upozorava da se Agenda za bolju regulativu mora provoditi u duhu višerazinskog upravljanja i naglašava posebnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u brojnim područjima na koja utječu propisi EU-a, kao i ulogu koju one imaju kao tijela koja provode zakonodavstvo i upravljaju fondovima EU-a; naglašava da im ta specifična odgovornost pruža dobre prilike za procjenu postojećih regulacijskih okvira i utvrđivanje eventualnih promjena;
70. poziva na Komisiju da procjene teritorijalnog učinka uvede kao standardnu praksu pri ocjenjivanju učinka zakonodavstva koje bi moglo imati asimetrične teritorijalne učinke te u okviru šire Agende za bolju regulativu;
71. očekuje sve tješnju suradnju s Komisijom i Europskim parlamentom u praćenju primjene načela supsidijarnosti;
72. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju prosljedi Europskoj komisiji, Europskom parlamentu, malteškom predsjedništvu Vijeća EU-a i predsjedniku Europskog vijeća.

Bruxelles, 22. ožujka 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

Rezolucija Europskog odbora regija o vladavini prava u EU-u iz lokalne i regionalne perspektive

(2017/C 272/02)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 11. ožujka 2014. „Novi okvir EU-a za jačanje vladavine prava” (COM (2014) 158) i zaključke sastanka Vijeća EU-a i država članica održanog u okviru Vijeća 16. prosinca 2014. o jamčenju poštovanja vladavine prava;
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora od 12. veljače 2015. „Lokalne i regionalne vlasti u višerazinskoj zaštiti vladavine prava i temeljnih prava u EU-u”;
 - uzimajući u obzir rezoluciju Europskog parlamenta od 25. listopada 2016. s preporukama Komisiji o uspostavi mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava;
 - uzimajući u obzir članak 4. stavak 3. i članak 5. Ugovora o Europskoj uniji o primjeni načela supsidijarnosti;
1. zabrinut je zbog niza događaja koji zadnjih godina u Europskoj uniji i u svijetu dovode u pitanje vladavinu prava, koja je temelj demokracije;
 2. ističe da se Europska unija temelji na zajedničkom skupu temeljnih vrijednosti, koje obuhvaćaju poštovanje demokracije i vladavine prava, u skladu s člankom 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), Poveljom EU-a o temeljnim pravima te Europskom konvencijom o ljudskim pravima;
 3. očekuje od država članica da ispune svoju obvezu poštovanja tih vrijednosti jer su one osnova uzajamnog povjerenja među državama članicama, između država članica i institucija EU-a, a posebice između građana i svih razina vlasti;
 4. jednako tako primjećuje da su Europska komisija, Europsko vijeće, Sud Europske unije i Europski sud za ljudska prava, kao i Vijeće Europe, u brojnim prilikama potvrdili da vladavina prava iziskuje poštovanje barem sljedećih načela: zakonitosti, transparentnosti, odgovornosti, podjele vlasti, demokratskog i pluralističkog procesa donošenja zakona, pravne sigurnosti, zabrane proizvoljnog postupanja izvršnih vlasti, neovisnosti i nepristranosti sudova, učinkovitog sudskog nadzora, poštovanja temeljnih prava, jednakosti pred zakonom, slobode izražavanja i slobode okupljanja;
 5. ističe, međutim, da se postojećim instrumentima ne može osigurati potpuna primjena i provedba tih načela;
 6. stoga naglašava da je iskustvo građana u vezi s vladavinom prava na lokalnoj i regionalnoj razini jednako važno kao i njihovo iskustvo u tom pogledu na nacionalnoj i europskoj razini;
 7. ističe da u EU-u postoji gotovo sto tisuća podnacionalnih vlasti, koje snose velik dio odgovornosti za provođenje temeljnih prava i sloboda u odnosu s građanima u svojoj njihovoj raznolikosti;
 8. smatra da je sad više nego ikad potrebno osigurati učinkovit mehanizam vladavine prava za EU: u kontekstu promjenjivog sigurnosnog okruženja u Europi i istupanja jedne države članice EU mora povećati svoju koheziju, utemeljenu na shvaćanju da europska solidarnost nije jednosmjernan proces. Sve države članice EU-a i sve razine vlasti trebale bi ispunjavati svoje uzajamne obveze i braniti europski projekt utemeljen na vrijednostima od sve raširenijeg paneuropskog pokreta koji dovodi u pitanje temeljne europske vrijednosti;
 9. naglašava da u cilju poštovanja vladavine prava i temeljnih prava aktivne, neovisne i pluralističke organizacije civilnog društva i NVO-i moraju sudjelovati u demokratskim procesima i nadziranju pravilnog funkcioniranja sustava kontrole i ravnoteže među državnim institucijama i funkcijama vlasti;

10. ističe da, iako su preporuke o vladavini prava utemeljene na okviru iz 2014. još na snazi, taj okvir dosad nije polučio konkretne rezultate. Posebno je žalosno da se Okvirom za vladavinu prava pružaju smjernice o „konstruktivnom dijalogu” između Komisije i uključenih država članica, ali se u najranijoj mogućoj fazi ne obuhvaćaju različite razine upravljanja, uključujući lokalnu i regionalnu razinu, kao ni civilno društvo. To je tim više vrijedno žaljenja jer bi institucije EU-a i države članice trebale uvijek jasno iskazivati da, dok se vodi postupak protiv vlade određene države članice, ne namjeravaju tu zemlju izolirati te su i dalje spremne surađivati s društvom te države;

11. stoga podržava rezoluciju Europskog parlamenta od 25. listopada 2016. s preporukama Komisiji o uspostavi jedinstvenog mehanizma EU-a za demokraciju, vladavinu prava i temeljna prava koji bi obuhvatio postojeće instrumente, te poziva na to da se taj mehanizam primjenjuje na sve razine vlasti;

12. naglašava da bi taj mehanizam trebao biti objektivan, zasnivati se na dokazima i činjenicama, pravednoj ocjeni i načelu jednakog postupanja prema svim državama članicama, te biti u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti;

13. očekuje da će se uz pomoć tog mehanizma lokalne vlasti, s jedne strane, u potpunosti uključiti u dijalog između Komisije i država članica i da će im se, s druge strane, pružiti mogućnost da se izravno obrate Komisiji ako ustanove da je vladavina prava ugrožena;

14. ističe da se, u skladu s člankom 2. UEU-a, obveze zemalja kandidatkinja u okviru kopenhaskih kriterija nastavljaju primjenjivati na države članice nakon pristupanja EU-u te da, u svjetlu toga, sve razine vlasti u svim državama članicama treba ocjenjivati u skladu s mehanizmom kako bi se utvrdilo pridržavaju li se i dalje osnovnih vrijednosti EU-a kao što su poštovanje temeljnih prava, demokratskih institucija i vladavine prava;

15. ističe da organizirani kriminal i korupcija ugrožavaju demokraciju i vladavinu prava te dovode do znatnih gospodarskih, socijalnih i političkih poremećaja. Novim bi se mehanizmom trebala omogućiti bolja provedba i primjena međunarodnih i europskih normi otklanjanjem nedostataka i prepreka koji koče borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije na svim razinama vlasti. Snažan angažman lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlasti ključan je za poticanje konkretnih koraka za borbu protiv korupcije, kao i za održivo i nezaustavljivo antikorupcijsko djelovanje. Zakoni za borbu protiv korupcije moraju se jednako primjenjivati na sve i provoditi se na svim razinama kako bi se zajamčilo povjerenje građana, civilnog društva i javnih vlasti u pravne sustave država članica EU-a;

16. izražava zabrinutost zbog činjenice da bi preporuke o vladavini prava mogle potaknuti zahtjeve za uvođenjem političke uvjetovanosti. Odbor regija snažno se protivi tomu da lokalne i regionalne vlasti budu taoci politika koje provode nacionalne vlade, što bi moglo dovesti do obustave financijskih sredstava EU-a za gradove i regije; međutim, podupire odredbe sporazuma o partnerstvu prema kojima se financiranje obustavlja ako su lokalne i regionalne vlasti odgovorne za povredu vladavine prava;

17. napominje da se ograničavanje slobode medija i pluralizma, kao i manipulacija informacijama koju je omogućio razvoj modernih tehnologija i društvenih medija, negativno odražavaju na funkcioniranje demokracije na svim razinama vlasti. Stoga je vrlo važna tekuća revizija Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama (AVMSD). Kao što je naglasio OR, revizijom bi se trebalo osigurati sljedeće:

— da neovisnost nacionalnih regulatornih tijela, kako u odnosu na javne vlasti tako i u odnosu na audiovizualne aktere i političke stranke, bude temelj europske regulative o audiovizualnim medijima koji je svaka država članica dužna osigurati po svaku cijenu te koji čini osnovnu garanciju raznolikosti informacija i pluralističkog medijskog tržišta na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;

— uvođenje transparentnosti u pogledu vlasništva medija;

— definiranje uloge pružatelja usluga platformi u Direktivi o audiovizualnim medijskim uslugama i u Direktivi o elektroničkoj trgovini;

- opće smjernice i preporuke za pružatelje usluga društvenih mreža i drugih javnih platformi kako bi se ograničilo širenje nepouzdanih i neistinitih informacija iz neprovjerenih izvora, odnosno „lažnih vijesti” i „alternativnih činjenica”, jer one predstavljaju prijetnju demokratskom procesu, naročito u razdoblju koje prethodi izborima;
18. nalaže predsjedniku Odbora da Rezoluciju proslijedi Komisiji, Europskom parlamentu, Vijeću, predsjedniku Europskog vijeća i malteškom predsjedništvu Vijeća EU-a, kao i Kongresu lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Europe.

Bruxelles, 24. ožujka 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

**Rezolucija Europskog odbora regija o posljedicama namjere Ujedinjene Kraljevine da se povuče iz
Europske unije na lokalne i regionalne vlasti**

(2017/C 272/03)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

— Uzimajući u obzir rezultat referenduma održanog u Ujedinjenoj Kraljevini 23. lipnja 2016.;

1. Podsjeća da je Europska unija (EU) najveće političko postignuće u povijesti koje jamči mir, demokraciju i prosperitet svojih građana, da je i dalje najbolji instrument država članica za rješavanje novih izazova te da bi jačanje njezinog jedinstva i promicanje njezinih interesa trebao biti naš prioritet.
2. Podsjeća na to da sporazum o povlačenju Ujedinjene Kraljevine mora u potpunosti biti u skladu s ugovorima EU-a i Poveljom o temeljnim pravima EU-a te poziva preostale države članice i institucije EU-a da povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz Unije iskoriste kao priliku za izgradnju pravednijeg, boljeg i uključivijeg EU-a koji se temelji na promicanju višerazinskog upravljanja na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.
3. Napominje da će EU trebati surađivati s vladom UK-a, njegovim decentraliziranim upravama i lokalnim vlastima kako bi se utvrdili uzajamno korisni oblici suradnje, uzimajući u obzir postojeće uspješne primjere.
4. Naglašava činjenicu da regionalne i lokalne vlasti mogu pozitivno utjecati na ostvarenje produktivne i održive buduće suradnje između UK-a i EU-a.
5. Kao skupština regionalnih i lokalnih predstavnika EU-a, namjerava sudjelovati u pružanju podrške procesu pregovora i pozabaviti se očekivanim posljedicama povlačenja UK-a u svim aspektima svog političkog rada. U tom će pogledu aktivno pojačati svoj dijalog s lokalnim i regionalnim vlastima koje ovaj postupak najviše dotiče, kako bi se pregovaraču EU-a pružila potpunija slika o razvoju situacije na lokalnoj i regionalnoj razini.
6. Poziva na što hitnije postizanje sporazuma o načelima odmjerene povlačenja, s obzirom da bi se na taj način građanima, lokalnim i regionalnim vlastima te poduzećima ponudila sigurnost koju zaslužuju i koja bi, u tom pogledu, bila preduvjet za buduće odnose EU-a i UK-a; ističe, međutim da članak 50. UEU-a ne sprečava državu članicu da povuče obavijest o namjeri izlaska, pod uvjetom da se radi o iskrenoj namjeri države, a ne o proceduralnom koraku u cilju ponovnog pokretanja razdoblja od dvije godine, niti o sredstvu cjenkanja u cilju dobivanja ustupaka.
7. napominje da se službena obavijest kojom se aktivira članak 50. i s tim povezano razdoblje od dvije godine očekuje 29. ožujka 2017. u tom kontekstu naglašava da, prije no što stupi na snagu, rezultat složenih pregovora o povlačenju iz EU-a i dogovora o budućem odnosu UK-a s Europskom unijom treba u odgovarajućem obliku dobiti demokratsku podršku.
8. Smatra da bi se budući odnos EU-a i UK-a trebao temeljiti na ravnoteži između prava i obveza, jednakih uvjeta kao i učinkovitih mehanizama provedbe i da ne bi trebao otvoriti put narušavanju jedinstvenog tržišta i četiriju aspekata slobode kretanja.
9. Naglašava da ne može postojati sporazum između treće zemlje i EU-a koji je bolji od članstva u EU-u.
10. Poziva stranke koje će pregovarati o sporazumu o povlačenju da prednost daju konkretnim mjerama za zaštitu stečenih prava građana EU-a koji žive u UK-u i građana UK-a koji žive i rade u drugim državama članicama EU-a, na temelju uzajamnosti i nediskriminacije.
11. Ističe da treba pronaći prihvatljivo rješenje u pogledu budućih odnosa UK-a i EU-a kako bi se spriječilo da prekogranični dogovori otežaju socijalne, gospodarske, kulturne i političke veze.

12. Naglašava da bi programi teritorijalne suradnje trebali ostati otvoreni svim decentraliziranim upravama i lokalnim vlastima UK-a nakon 2020. Ističe da bi Europska grupacija za teritorijalnu suradnju (EGCT) mogla biti koristan instrument u tom pogledu.
13. Smatra da posebnu pažnju treba posvetiti suradnji između lokalnih i regionalnih vlasti u regijama Irskog mora, kanala La Manche i Sjevernog mora.
14. Zalaže se za osmišljavanje praktičnog rješenja kojim bi se priznao jedinstveni kontekst kopnene granice između Irske i Sjeverne Irske. Ističe da je EU više od 25 godina imao važnu ulogu u prekograničnoj suradnji, naročito kad je riječ o suradnji između lokalnih vlasti u Irskoj i Sjevernoj Irskoj u okviru programa INTERREG i PEACE. Poziva Skupštinu Sjeverne Irske i lokalne vlasti s obje strane granice da nastave raditi na osiguravanju mira i blagostanja.
15. Nada se da izlazak Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije neće naštetiti regiji Andaluziji, posebno kad je riječ o radnicima iz okruga Campo de Gibraltar, uzimajući u obzir izrazito bliske odnose socijalne i gospodarske međuovisnosti prisutne u spomenutom području.
16. Očekuje da će sve pravne obveze koje je UK preuzeo kao država članica biti dio jedinstvene financijske nagodbe koja će se izračunati na temelju poslovnih knjiga EU-a i sklopiti u okviru sporazuma o povlačenju. U tom kontekstu poziva da se učinak povlačenja UK-a na proračun regija i lokalnih vlasti preostalih država članica ocijeni u pojedinačnim područjima politike EU-a.
17. Napominje da će izlazak UK-a, u okviru idućeg VFO-a, utjecati na proračun EU-a te stoga predlaže da se ta promjena u proračunu iskoristi kao prilika za temeljitu reformu proračuna EU-a, uzimajući u obzir potrebe lokalnih i regionalnih vlasti.
18. Ističe da će posljedice izlaska UK-a iz EU-a na kohezijsku politiku ovisiti o tome kada će povlačenje UK-a stupiti na snagu te o prirodi budućih odnosa s UK-om, posebno u pogledu mogućih promjena u kategorijama regija; treba izbjeći da smanjenje prosječnog BDP-a po stanovniku Europske unije nanese štetu određenim regijama samo zato što je njihov BDP po stanovniku u usporedbi s europskim prosjekom umjetno povećan.
19. Naglašava da države EU-27 trebaju pomno pratiti postupak izrade Zakona o stavljanju zakona izvan snage (eng. *Great Repeal Bill*), budući da je napuštanje zakonodavstva EU-a u UK-u pitanje koje se odnosi kako na višerazinsko upravljanje tako i na zadržavanje pravednih pravila o standardima i tržišnom natjecanju.
20. Naglašava da će europske pomorske i ribarstvene politike biti među politikama EU-a koje su najviše pogođene povlačenjem UK-a te da treba obratiti posebnu pozornost na moguća rješenja za ublažavanje posljedica za sve relevantne regije i lokalne vlasti. Traži da se pri izradi mjera u obzir uzmu povijesna ribolovna prava susjednih luka, regija i zemalja te da se pruži sigurnost lokalnom ribarstvu koje je u središtu obalnih zajednica.
21. Zabrinut je zbog činjenice da bi smanjeno financiranje ZPP-a negativno utjecalo na poljoprivrednike i ruralna područja diljem EU-a, a možda i na zaštitu biološke raznolikosti. Naglašava da bi povlačenje UK-a moglo imati značajan utjecaj na poljoprivredu i proizvodnju hrane te stoga i na lokalne zajednice, posebno na otoku Irske, i zalaže se za prikladno rješavanje tih pitanja u okviru pregovora.
22. Poziva stranke uključene u sporazum o povlačenju da razmotre privremene dogovore kako bi se maksimalno smanjilo remećenje tekućih dugotrajnih projekata za istraživanje i razvoj, a time i narušavanje lokalnih gospodarstava.
23. Napominje da je potrebno razjasniti hoće li energetske projekti iz UK-a, posebice oni koje su pokrenule lokalne i regionalne vlasti ili koji su na njih usmjereni te kojima se žele smanjiti razina CO₂ i osigurati održiva opskrba energijom, i dalje ispunjavati uvjete za financiranje iz CEF-a, EFSU-a i EIB-a i koje prijelazne mjere će biti potrebno usvojiti u svjetlu izlaska UK-a iz EU-a.

24. Poziva stranke uključene u sporazum o povlačenju da uzmu u obzir mogući učinak izlaska UK-a iz EU-a na EU-ove programe za mlade i obrazovanje te programe za istraživanja i razvoj i poziva ih da razmotre pronalaženje odgovarajućih rješenja usvajanjem tzv. pristupa „partnerskih zemalja” koji omogućuje uključivanje trećih zemalja na temelju bilateralnih sporazuma s EU-om. U tom pogledu poziva stranke da omoguće sudjelovanje lokalnih i decentraliziranih vlasti UK-a u budućim programima EU-a, uključujući programe na području istraživanja, konkurentnosti, inovacija, kulture, cjeloživotnog učenja, mladih, e-vlade i reforme javnog sektora, na isti način kao što to sada primjerice rade zemlje poput Norveške i Islanda. Podsjeća da su studentske razmjene (s programom ERASMUS ili bez njega) jedan od velikih uspjeha europske integracije od kojeg su sveučilišta i u EU-u i u UK-u imala iznimno velike koristi. Stoga bi svakim budućim sporazumom trebalo nastojati zadržati aktivnu ulogu sveučilišta iz UK-a u tom području, od čega bi veliku korist također imala lokalna i regionalna gospodarstva.

25. Ističe da je u interesu EU-a te lokalnih i regionalnih vlasti da po povlačenju UK-a predvide stalnu i strukturiranu suradnju s podnacionalnim vlastima Ujedinjene Kraljevine. U tom kontekstu napominje da je OR u idealnom položaju za osmišljavanje i provedbu institucijskih mehanizma namijenjenih promicanju redovitog savjetovanja i interakcije s lokalnim vlastima te decentraliziranim parlamentima i skupštinama u UK-u. Također naglašava potrebu za daljnjim razvojem partnerstava s Kongresom Vijeća Europe i relevantnim mrežama lokalnih i regionalnih vlasti u kojima bi lokalne vlade UK-a i dalje bile zastupljene.

26. Podsjeća da, iako OR nema službenu ulogu u pregovorima, jasno je da će neki od njegovih članova – u skladu sa svojim nacionalnim pravnim okvirom – moći zauzimati službena stajališta barem u pogledu dogovora o budućim odnosima UK-a i EU-a, uključujući u području trgovine.

27. Nalaže predsjedniku Odbora da ovu Rezoluciju proslijedi glavnom pregovaraču Europske komisije, koordinadorima Brexita za Europski parlament i Vijeće, Vladi Ujedinjene Kraljevine, skupštinama i vladama decentraliziranih uprava i lokalnih vlasti UK-a te malteškom predsjedništvu Vijeća EU-a.

Bruxelles, 24. ožujka 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

MIŠLJENJA

ODBOR REGIJA

122. PLENARNO ZASJEDANJE, 22.–23. OŽUJKA 2017.

Mišljenje Europskog odbora regija – Prema održivoj europskoj prehrambenoj politici kojom se potiče rast i zapošljavanje u europskim regijama i gradovima

(2017/C 272/04)

Izvjestitelj: Arno Kompatscher (IT/EPP), predsjednik autonomne pokrajine Bolzano i član regionalnog vijeća

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

Zajednička i dugoročna vizija u svim relevantnim područjima politika

1. poziva na izradu sveobuhvatne, održive prehrambene politike EU-a, demokratski oblikovane na temelju zajedničke dugoročne vizije, najnovijih znanstvenih spoznaja i u skladu s pristupom višerazinskog upravljanja kojim se proizvodnja hrane i prehrana tretiraju na sveobuhvatniji način, promičući održivije modele proizvodnje i potrošnje i uspostavljajući poveznice između različitih područja politike, uključujući, među ostalim, proizvodnju hrane, poljoprivredu, okoliš, zdravlje, potrošačku politiku, zapošljavanje i ruralni razvoj te stvaranje rasta i radnih mjesta u europskim regijama i gradovima; poziva Europski parlament i Komisiju da u suradnji s OR-om pokrenu zajednički pilot-projekt za olakšavanje razvoja održive prehrambene politike EU-a;
2. ističe potrebu pronalaženja ravnoteže između očuvanja potrebne fleksibilnosti kako bi se izbjegao univerzalni pristup prema prehrambenoj politici, i njezine nacionalizacije; Veća regulativna usklađenost doprinijet će tome da se zajamči sigurnost potrošača, učinkovito funkcioniranje unutarnjeg tržišta i poštovanje načela supsidijarnosti;
3. naglašava važnost vertikalne integracije prehrambenih politika koje se temelje na kriterijima održivosti kako bi se osigurala dosljednost na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini. Dobro je poznato da prehrambeni sustavi i povezana pitanja (ekološka, socijalna i gospodarska) imaju posebnu i lokalnu dimenziju. Stoga gradovi i regije mogu imati ključnu ulogu u rješavanju izazova s kojima se suočavaju prehrambeni sustavi, i to bi trebalo uzeti u obzir pri izradi održive prehrambene politike EU-a;
4. naglašava važnost stvaranja sveobuhvatne europske vizije i strategije za pouzdanu, sigurnu i održivu opskrbu hranom u smislu kvalitete, financijske pristupačnosti i kvantitete i na temelju kriterija održivosti. Takva prehrambena politika EU-a treba se temeljiti na sveobuhvatnom pristupu, prepoznajući globalnu prirodu lanaca opskrbe hranom, uključujući uzgoj, preradu hrane, okoliš i zdravlje. Komisija bi trebala osigurati da sve relevantno zakonodavstvo EU-a i financijski poticaji budu u skladu s tom vizijom i strategijom;

5. ponavlja poziv na izradu prehrambene politike EU-a koja promiče održive načine proizvodnje za europsku poljoprivredu i nastoji ostvariti međusektorske sinergije u području hrane i okoliša, uključujući poljoprivrednu i ribarstvenu politiku, klimatsku i energetska politiku, regionalnu politiku i politiku istraživanja ⁽¹⁾;

6. skreće pozornost na činjenicu da vrijednosti ekosustava nisu dovoljno uzete u obzir u odlukama u vezi s prirodnim resursima. Troškovi zaštite okoliša trenutno su u proizvodnji hrane eksternalizirani, zbog čega je hrana proizvedena na održiviji način skuplja, posebice poradi viših troškova proizvodnje. Koncept usluga ekosustava, s druge strane, nudi važnu priliku za razvoj okvira politike kojim bi se potaknulo razborito iskorištavanje bioraznolikosti i drugih prirodnih resursa. Trenutno se troškovi bolesti povezanih s prehranom, kao i štetno djelovanje na vodu, tlo, divlju floru i faunu i klimu, smatraju vanjskim učincima. Kao takvi, ti se troškovi ne odražavaju u konačnim cijenama hrane, bez obzira na činjenicu da ih neizravno (i često nesvjesno) snosi društvo u cjelini. U tom bi kontekstu Europska komisija trebala promicati provedbu mjera koje omogućuju odražavanje stvarnih cijena hrane, kako bi se potaknulo održivo gospodarstvo;

7. ponovno ističe nužnost jačanja veza između različitih sektora povezanih s hranom, poput energetike, šumarstva, morskih resursa, voda, otpada, poljoprivrede, borbe protiv klimatskih promjena, znanosti i istraživanja te korištenja zemljišta jer svi ti sektori imaju ključnu ulogu u razvoju održivog rasta ⁽²⁾; Taj pristup treba uzeti u obzir kružno gospodarstvo i druge međunarodne okvire s pomoću kojih će se prilike za inovacije moći iskoristiti u najvećoj mogućoj mjeri;

8. naglašava važnost posebnih područja unutar EU-a za očuvanje i daljnji razvoj održivih prehrambenih sustava, kao što su planinske regije s dugom tradicijom proizvodnje hrane u zahtjevnom prirodnom okruženju;

9. ističe važnost daljnje revizije zajedničke poljoprivredne politike EU-a (ZPP) kako bi se ne samo poljoprivrednici, već i proizvođači potakli da hranu proizvode na održiv način, tj. da se zajamči dosljedna provedba mehanizma EU-a za višestruku sukladnost, kojim se određuje potpora dohotku za proizvođače koji poštuju ekološke standarde i standarde dobrobiti životinja;

10. smatra da je u razvoj sveobuhvatnije prehrambene politike temeljene na kriteriju održivosti važno uključiti aktualnu politiku obnovljive energije. U tom je pogledu važno razviti mjere kojima bi se potaknula proizvodnja onih biogoriva koja se ne natječu s prehrambenim kulturama te, u isto vrijeme, dugoročno i na predvidljiv način poduzeća i radnike odvratiti od proizvodnje neodrživih biogoriva prve generacije izrađenih od sirovina koje se koriste za proizvodnju hrane, kao što su biljna ulja;

11. u cilju održavanja rasta EU-a, preporučuje izradu sporazuma o slobodnoj trgovini s trećim zemljama i drugim područjima u svijetu koja djeluju u skladu s domaćom poljoprivredno-ekološkom proizvodnjom u EU-u i stoga su snažno usmjerena na ekološke aspekte i aspekte održivosti. Tom bi se mjerom osiguralo da primjena strogih zahtjeva na prehrambeni lanac u EU-u ne dovede samo do premještanja proizvodnje hrane;

12. ponavlja poziv koji je uputila UN-ova Organizacija za prehranu i poljoprivredu, a prema kojemu bi u poljoprivrednim sektorima trebalo voditi više računa o smanjivanju rizika od katastrofa i izgradnji otpornosti, posebice u regijama koje često pogađaju nepogode i u kojima poljoprivreda ima važnu ulogu;

Zdravi ekosustav koji podupire produktivnost i otpornost poljoprivrede

13. naglašava važnost zdravog, živog tla koje je ključno za jamčenje sigurnosti opskrbe hranom i očuvanje biološke raznolikosti. Posebnu pozornost treba posvetiti mjerama za promicanje diversifikacije kultiviranih vrsta, ekstenzivne, integrirane i ekološke poljoprivrede te viših standarda dobrobiti životinja kao vodećim inicijativama održive europske prehrambene politike. Zahvaljujući ostvarenju tih ključnih ciljeva bit će moguće i vratiti povjerenje javnosti u europski projekt;

⁽¹⁾ Zakonodavni prijedlozi o reformi Zajedničke poljoprivredne politike i ruralnog razvoja nakon 2013. godine, CDR 65/2012.

⁽²⁾ Rezolucija o održivoj prehrani, CDR 3306/2015.

14. naglašava da je potrebno, također financijskim sredstvima, poticati razvoj i održavanje malih poljoprivrednih sustava, osobito onih koje se nalaze u osjetljivim područjima i u rubnim dijelovima grada. Sustav malih poljoprivrednih gospodarstava predstavlja jednostavan i pristupačan alat koji lokalne vlasti mogu koristiti u rješavanju brojnih praktičnih problema, uključujući socijalnu nejednakost, izazove u pogledu zaštite okoliša i zdravstvene probleme. Osim toga, takvi sustavi mogu rubnim područjima gradova i mjesta ponuditi održivu proizvodnju lokalnih i svježih sezonskih prehrambenih proizvoda, dostupnih i obiteljima s niskim primanjima. Sustavi malih poljoprivrednih gospodarstava priznati su kao društveno osviješten model koji poštuje okoliš, smanjuje ambalažni otpad i rasipanje hrane, ograničava emisije CO₂ te pruža podršku praksama održive proizvodnje ⁽³⁾. U tom pogledu mali poljoprivredni sustavi, posebice kratki prehrambeni lanci opskrbe poljoprivrednim proizvodima, imaju pozitivan učinak na lokalno gospodarstvo i zapošljavanje;
15. ističe da su kratki lanci opskrbe važni za poticanje ekološke održivosti prijevoza između mjesta potrošnje. S rastom udaljenosti raste i negativni učinak u pogledu zagađenja proizvedenog načinom prijevoza;
16. ponavlja svoj poziv za štedljivijim korištenjem vode, energije, fosilnih goriva, gnojiva i fitosanitarnih proizvoda u sustavima poljoprivredne proizvodnje ⁽⁴⁾;
17. ponavlja da manjak mladih ljudi koji se bave poljoprivredom ugrožava gospodarsku održivost ruralnih područja. Davanje podrške mladim poljoprivrednicima preduvjet je očuvanja poljoprivrede na cijelom području EU-a i održanja ruralnih područja ⁽⁵⁾;
18. naglašava da lokalni i regionalni lanci podupiru održivu prehrambenu politiku kojom se nagrađuje specifična kvaliteta, tradicija i gospodarska i kulturna baština. Posebice su obrtničke djelatnosti u tim lancima od ključne važnosti za brojne lokalne i regionalne zajednice te su pokretači razvoja i uspjeha na stranim tržištima;
19. ponavlja svoj poziv da se na europskoj razini uvede „plan za bjelančevine” kako bi se pružila potpora proizvodnji proteinskih usjeva i mahunarki i time smanjila ovisnost o uvozu sirovina od soje te osigurala samoopskrba europskih stočara u pogledu bjelančevina, smanjila upotreba dušičnih gnojiva i poboljšala plodnost tla ⁽⁶⁾;
20. ističe važnost oprašivača i poziva na donošenje mjera kako bi se osiguralo očuvanje kukaca oprašivača, kao što je smanjenje korištenja štetnih pesticida i održavanje raznolikosti usjeva;
21. poziva Europsku komisiju da razvojem mjera usmjerenih na odvracanje od bespotrebne proizvodnje bioplina i emisija uzrokovanih prijevozom ojača podršku dobrobiti životinja i načinima uzgoja i proizvodnje prihvatljivima za okoliš. Istovremeno, važno je kroz prilagođenu javnu nabavu i uz pomoć odgovarajućih mjera poticati sustave pogodne za dobrobit životinja. Općenito, potrebno je podržati bolje prakse u stočnom gospodarstvu, sa smanjenom uporabom antibiotika, uzimajući pritom u obzir dobrobit životinja;
22. smatra da je ekološka poljoprivreda instrument za vezivanje više ugljika u tlu, smanjenje potrebe za vodom za navodnjavanje i ograničavanje onečišćenja kemikalijama kao što su pesticidi u tlu, zraku i vodi;
23. promiče razvoj alternativnih prehrambenih mreža, uključujući tržnice, lokalne prehrambene proizvode, ekološke proizvode i pravednu trgovinu robom. Posebice tržnice koje vodi zajednica predstavljaju važno mjesto za društvenu interakciju poljoprivrednika, gdje lokalni proizvođači potrošačima izravno nude zdravu, visokokvalitetnu hranu po poštenim cijenama i jamče korištenje ekološki održivih metoda. One, uz to, čuvaju kulturu prehrane lokalne zajednice te pomažu u zaštiti biološke raznolikosti;

⁽³⁾ Rezolucija o održivoj prehrani, CDR 3306/2015.

⁽⁴⁾ Samoinicijativno mišljenje o budućnosti ZPP-a nakon 2013., CDR 127/2010.

⁽⁵⁾ Samoinicijativno mišljenje o potpori mladim europskim poljoprivrednicima, COR-2016-05034-00-00-AC-TRA.

⁽⁶⁾ Zakonodavni prijedlozi o reformi Zajedničke poljoprivredne politike i ruralnog razvoja nakon 2013. godine, CDR 65/2012.

Pristup zdravim načinima prehrane, osobito za obitelji s niskim prihodima

24. naglašava potrebu za uspostavljanjem dugoročnih programa za zdravlje koji bi bili usmjereni na pretilost i bolesti povezane s hranom i promicali dostupnost i pristupačnost lokalne, svježe i sezonske hrane. Takvi programi mogu biti posebno učinkoviti ako su namijenjeni javnim ustanovama (kao što su škole i bolnice) i u onim urbanim sredinama gdje su pretilost, nedostatak seoskih tržnica i ograničen pristup svježoj hrani veliki problem. Važno je napomenuti da takvi programi nude dvojnou mogućnost ne samo poticanja potrošača da promijene ponašanje i prijeđu na hranjiv i zdrav način prehrane, već i usmjeravanja izbora potrošača na svježju, lokalnu i sezonsku hranu;

25. preporučuje da se povećanje pretilosti suzbije promicanjem kontinuiranih informativnih kampanja u skladu s višerazinskim pristupom i s ciljem usmjeravanja ponašanja potrošača prema ishrani s većim unosom voća i povrća uz smanjenje globalne potrošnje mesa, masti i šećera, kao i na kupnju lokalne/regionalne, svježe i sezonske hrane proizvedene održivim metodama proizvodnje. Ova je mjera od iznimne važnosti, osobito u velikim gradovima Europe koji se suočavaju s nesigurnošću opskrbe hranom. Nesigurnost opskrbe hranom i pretilost koegzistiraju u gradovima, što predstavlja dvostruki teret loše prehrane, kao što se, na primjer, odražava u sve većem broju ljudi koji se koriste bankama hrane i socijalnim restoranima;

26. pozdravlja inicijative i okruženja sa smanjenom nepotrebnom birokracijom koja otežava uporabu i preraspodjelu zdravih namirnica osobama kojima je pomoć potrebna;

Standardizirane definicije, metode i praktične mjere

27. poziva na izradu sveobuhvatne definicije pojmova održivih prehrambenih sustava koja bi obuhvaćala poljoprivredu, proizvodnju hrane, preradu hrane i vrste prehrane. To je ključ za određivanje smjera kojim treba krenuti kako bi se ostvarila zajednička i sveobuhvatna prehrambena politika EU-a. Potrebno je staviti na raspolaganje prikladne instrumente kako bi se osigurala učinkovita provedba mjera politike;

28. ističe potrebu za standardiziranom metodologijom prikupljanja i dostave podataka o utjecaju prehrambenih proizvoda na okoliš, uključujući rasipanje hrane, kako bi se osigurala usporedivost podataka među državama članicama i potaknulo izračunavanje ekoloških i socijalnih troškova povezanih s hranom ili načinima prehrane u ekonomskom smislu;

29. naglašava važnost promicanja razmjene dobrih praksi, razmjene podataka o utjecaju hrane na okoliš i pružanja informacija na transparentniji i pristupačniji način u cijelom prehrambenom lancu, pa i za potrošače. Korištenje dobrih praksi i smjernica ključno je za promicanje usvajanja odgovarajućih održivih mjera pružanjem dovoljne količine informacija lokalnim upravama za provedbu takvih programa;

30. naglašava potrebu za poboljšanjem transparentnosti na oznakama hrane, uključujući usporedive informacije o utjecaju hrane na okoliš. Potrebno je priznati da aktualne informacije o hranjivim tvarima i kalorijskim vrijednostima na oznakama nisu dovoljne za rješavanje složenih odnosa između prehrane i zdravlja te da na aktualnim oznakama u potpunosti nedostaju informacije o učinku prehrambenih proizvoda na okoliš. Iako većina potrošača zna da njihovi odabiri imaju određeni utjecaj na okoliš, nisu dostupne informacije na oznaci proizvoda kako bi se potrošače potaknulo na održiv odabir. Smatra da označivanje mora biti jasno i relevantno, no istovremeno ne smije biti presloženo ili opterećujuće za proizvođače hrane;

31. poziva Komisiju da pojača nadzor i kontrolu u prehrambenom sektoru kako bi se promicala visoka kvaliteta hrane i borba protiv nepoštenog tržišnog natjecanja, čime bi se povećali vjerodostojnost proizvoda i povjerenje potrošača;

Smjernice za „zelenu” javnu nabavu

32. naglašava da javna nabava, koja predstavlja oko 14 % BDP-a u EU-u, nudi potencijalno snažan pokretač za osiguravanje održivije opskrbe (lokalnom i ekološkom) hranom putem javnih ugovora o ugostiteljskim uslugama u školskim i bolničkim kantinama. Ti primjeri mogu osnažiti veze između sela i gradova spomenute u novom programu za gradove Habitat III;

33. poziva Europsku komisiju da pojasni postojeća ograničenja unutar svojih pravila javne nabave kako bi primijenila kriterije održivosti. Zakonodavstvo EU-a o tržišnom natjecanju zabranjuje iznošenje teritorijalnih preferencija (poput lokalne hrane) u ugovorima javne nabave;

Pristup višerazinskog upravljanja u vezi s konceptom održive prehrambene politike EU-a

34. podržava osnivanje lokalnih prehrambenih vijeća na lokalnoj razini za postupke planiranja, uključujući aktivnosti kao što su mjere za povezivanje proizvođača i potrošača, utvrđivanje područja s nedostatkom hrane i lokacija za smještanje novih tržišta na regionalnoj razini te, prije svega, osiguravanje sudjelovanja javnosti u izradi politika;

35. skreće pozornost na činjenicu da je strateško planiranje na regionalnoj i lokalnoj razini ključno za smanjenje ukupnog utjecaja prehranbenog sustava na okoliš. Iz perspektive proizvodnje, često se događa da usluge (tehnička pomoć, krediti, sirovine, resursi) nisu jednako dostupni proizvođačima u gradskim i prigradskim područjima u usporedbi s ruralnim područjima;

36. ističe da je potrebno lokalnim i regionalnim vlastima dati ovlasti za pokretanje ciljanih ekoloških mjera, upravljanje tim mjerama i uvođenje teritorijalnih ugovora potpisanih zajedno s poljoprivrednicima ili njihovim predstavnicima⁽⁷⁾;

37. vjeruje da politike o održivoj prehrani s uzlaznim pristupom na prvom mjestu treba ostvariti s pomoću čvrstih partnerstava za lokalni razvoj i lokalnih (regionalnih i gradskih) tijela vlasti⁽⁸⁾, također u skladu s Novim programom za gradove⁽⁹⁾;

38. preporučuje uključivanje više gradova u inicijative kao što je *milanski Pakt o politici prehrane u urbanim sredinama*, donesen na Svjetskoj izložbi Expo 2015. u Milanu o temi „Nahriniti planet – energija za život”, radi promicanja pravednih, održivih i otpornih prehranbenih sustava.

Bruxelles, 22. ožujka 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

⁽⁷⁾ Mišljenje „Zakonodavni prijedlozi o reformi Zajedničke poljoprivredne politike i ruralnog razvoja nakon 2013. godine”, CDR 65/2012.

⁽⁸⁾ Mišljenje o perspektivama o temi Lokalni sustavi prehrane, CDR 341/2010 REV.

⁽⁹⁾ Novi program za gradove: zaključni dokument konferencije Habitat III.

Mišljenje Europskog odbora regija – Integracija, suradnja i uspješnost zdravstvenih sustava

(2017/C 272/05)

Izvjestiteljica: Birgitta Sacrédeus (SE/EPP), članica Vijeća Pokrajinske uprave Dalarna**PREPORUKE O POLITIKAMA**

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

Zdravlje u Europi

1. napominje da dobro zdravstveno stanje cjelokupnog stanovništva bitno za dobrobit i blagostanje u društvu. Dobro zdravstveno stanje već samo po sebi predstavlja vrijednost, a zdravo stanovništvo istovremeno pridonosi gospodarskom razvoju (i obratno);
2. napominje da građani Unije žive dulje i zdravije nego u prošlosti. Istodobno postoje velike razlike u pogledu zdravlja u EU-u, kako unutar država članica tako i između njih. Dugoročno gledano prosječni se životni vijek u EU-u produžio, ali i dalje ima velikih razlika u zemljama, regijama i općinama i između njih. Na primjer, razlika između država članica EU-a s najvišim i onih s najnižim prosječnim očekivanim životnim vijekom iznosi gotovo devet godina (88,3 odnosno 74,5 godina 2014. ⁽¹⁾). Razlozi za povećanje prosječnog očekivanog životnog vijeka jesu, među ostalim, promjena životnog stila, bolja obrazovanost i bolji pristup visokokvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti;
3. napominje da sustavi zdravstva, skrbi i socijalne zaštite predstavljaju veliko i važno društveno područje u kojem je zaposleno mnogo osoba i koje pridonosi tomu da se mnogim građanima omogući bolji, zdraviji i duži život. No sustavi zdravstva u 28 država članica EU-a međusobno se razlikuju, pored ostalog i u pogledu raspoloživosti sredstava;
4. napominje da je zdravlje i njegovo promicanje jedan od prioritetnih globalnih ciljeva iz Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. usvojenog 2015. Većina od tih 17 ciljeva jasno je povezana sa zdravljem, a u jednom od njih (cilju 3.) izričito se navodi da svim osobama u svakoj životnoj dobi treba jamčiti zdrav život te poticati njihovu dobrobit. Isto tako, promicanje zdravlja smatra se presudnim za postizanje ciljeva održivog razvoja. Ti su ciljevi također u skladu s ciljevima međusektorskog okvirnog programa za zdravlje i dobrobit („Zdravlje 2020.”) koji je 2012. godine izradila Svjetska zdravstvena organizacija za europsku regiju;

Nadležnost Unije u području zdravstva

5. napominje da EU u skladu s člankom 168. Ugovora o funkcioniranju Europske unije svoje napore u području zdravstva usmjerava na unapređenje javnog zdravlja, prevenciju bolesti i suzbijanje zdravstvenih rizika. To se, primjerice, odvija u okviru zdravstvenih programa EU-a, strukturnih i investicijskih fondova te Okvirnog programa za istraživanje i inovacije, pri čemu se vodi računa o zaštiti temeljnih prava. Naime, u članku 35. Povelje Europske unije o temeljnim pravima navodi se da „svatko ima pravo na pristup preventivnoj zdravstvenoj zaštiti i pravo na liječenje pod uvjetima utvrđenima nacionalnim zakonodavstvima i praksom. Pri utvrđivanju i provedbi svih politika i aktivnosti Unije osigurava se visok stupanj zaštite zdravlja ljudi”;
6. ističe da EU u području koje se tiče javnog zdravlja ili, primjerice, prekogranične zdravstvene zaštite ima određene zakonodavne ovlasti, ali i da iznosi preporuke o područjima u kojima ima samo ograničenu nadležnost. Europska komisija u okviru europskog semestra iznosi preporuke za pojedine zemlje koje se u određenim slučajevima tiču zdravstva;

⁽¹⁾ *Health at a Glance: Europe 2016* („Ukratko o zdravlju: Europa 2016.”).

7. ističe, međutim, da države članice uglavnom same odlučuju o tome kako će biti organizirane, financirane i ustrojene službe za zdravstvo, skrb i socijalne usluge. Mnoge su se države članice odlučile za to da glavni dio odgovornosti za sektor skrbi i zdravstva povjere lokalnim i regionalnim vlastima. No i u državama s nacionalnim zdravstvenim sustavom za socijalne je službe i socijalnu skrb nerijetko nadležna lokalna razina;

„Stanje zdravstva u EU-u”

8. pozdravlja inicijativu „Stanje zdravstva u EU-u” koju je Komisija predstavila u lipnju 2016. Njezin je cilj objediniti međunarodna stručna znanja kako bi se produbila saznanja o pitanjima zdravstva na razini pojedinih zemalja i na razini EU-a te kako bi se državama članicama pružala potpora u donošenju odluka ⁽²⁾;

9. napominje da su OECD i Komisija u studenom 2016. objavili izvješće *Health at a Glance: Europe 2016* („Ukratko o zdravlju: Europa 2016.”). Uz statističke podatke koji odražavaju velike razlike u zdravlju, zdravstvenim čimbenicima, izdacima za zdravlje, učinkovitosti, kvaliteti i pristupu zdravstvenoj skrbi, izvješće sadrži rezultate istraživanja o posljedicama zdravstvenih deficita na tržište rada te ističe potrebu za daljnjim razvojem primarne zdravstvene skrbi;

10. naglašava kako je važno da Komisija uključi regionalne i lokalne vlasti u daljnji rad te zatraži njihov stav o budućem razvoju zdravstvenih sustava, pored ostalog i zato što se primjeri najboljih praksi često mogu naći na lokalnoj ili regionalnoj razini;

Niz velikih izazova

11. primjećuje da se zdravstveni sustavi država članica EU-a u većoj ili manjoj mjeri suočavaju s nizom velikih izazova:

- (a) nejednakosti u zdravstvenom stanju i pristupu zdravstvenoj skrbi, koje nerijetko imaju socio-ekonomske ili geografske uzroke;
- (b) nova struktura bolesti, pri čemu se vrlo velik dio troškova iz zdravstvenog osiguranja izdvaja za kronične bolesti. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, pet najčešćih nezaraznih kroničnih bolesti (dijabetes, kardiovaskularne bolesti, rak, kronične respiratorne bolesti i duševni poremećaji), koje su često posljedica nezdravog načina života (pušenje, prekomjerna konzumacija alkohola, loša prehrana i tjelesna neaktivnost), uzrokuje 86 % svih smrtnih slučajeva u Europi. Ti čimbenici također izazivaju sve više poteškoća u vezi s prekomjernom tjelesnom težinom i pretilošću, pored ostalog i među djecom i mladima.
- (c) starenje stanovništva, pri čemu mnoštvo starijih osoba boluje od jedne ili više kroničnih bolesti;
- (d) prenosive bolesti i trajna zabrinutost zbog globalnih pandemija. Sve veća globalizacija podrazumijeva povećani rizik od širenja različitih prijetnji zdravlju;
- (e) iznenađujuće mnogo pacijenata razboli se zbog manjkave zaštite pacijenata, primjerice zbog infekcija do kojih dođe tijekom liječenja;
- (f) otpornost na antibiotike predstavlja sve veći problem za javno zdravlje jer dovodi do povećanja stope morbiditeta i mortaliteta te uzrokuje visoke troškove za zdravstvene sustave;
- (g) pomanjkanje kvalificiranog osoblja u sustavu zdravstva i skrbi: u mnogim dijelovima Europe postoje poteškoće u pogledu osposobljavanja dovoljnog broja odgovarajuće kvalificiranih osoba, njihova zapošljavanja i zadržavanja na radnom mjestu;

⁽²⁾ Ova dvogodišnja inicijativa provodi se u suradnji s OECD-om, Europskom promatračkom skupinom za zdravstvene sustave i zdravstvenu politiku te državama članicama, a obuhvaća četiri sastavnice:
— objavljivanje publikacije „Ukratko o zdravlju: Europa 2016.” u studenom 2016.,
— zdravstvene profile pojedinih zemalja čiji je cilj ispitati obilježja i izazove država članica EU-a (studeni 2017.),
— analizu zasnovanu na objema gore navedenim sastavnicama, koja će poslužiti kao kratak pregled i prikazati rezultate u odnosu na sveobuhvatniji program EU-a, s fokusom na horizontalna politička pitanja i mogućnostima za uzajamno učenje (studeni 2017.),
— mogućnost dobrovoljne razmjene dobrih praksi, što države članice mogu zatražiti kako bi razmislile konkretne aspekte stanja u dotičnoj zemlji (od studenoga 2017.).

- (h) sve veća očekivanja građana i zahtjevi za njegu prilagođenu pacijentu;
- (i) zdravstveni su sustavi pod pritiskom da smanje troškove i postanu troškovno učinkovitiji jer su izdaci za zdravstvo veliki i jer će se vjerojatno i dalje povećavati;
- (j) nove tehnologije koje pospješuju blagostanje mogu pridonijeti poboljšanju zdravlja mnogih građana – inovacije snižavaju troškove u slučaju određenih zdravstvenih problema, ali nove mogućnosti liječenja određenih bolesti i zdravstvenih stanja mogu dovesti i do povećanja troškova;
- (k) pojačane migracije, posebice često traumatiziranih izbjeglica, što npr. iziskuje veću raspoloživost prikladnih psihijatrijskih, psihoterapijskih i psihosomatskih terapija;
- (l) promjene u okolišu i klimatske promjene negativno utječu na zdravlje i dobrobit;
- (m) psihička i fizička oboljenja kao rezultat zahtjevnog profesionalnog života i loše ravnoteže između poslovnog i privatnog života;

Mjere za svladavanje tih izazova

12. smatra da jednakost mogućnosti u pogledu zdravlja počinje s osiguravanjem univerzalnog pristupa zdravstvenoj zaštiti. Primjereno i održivo financiranje zdravstvene skrbi od ključne je važnosti za osiguravanje sveobuhvatne, pristupačne i kvalitetne zdravstvene skrbi. Neformalno plaćanje te ostale koruptivne radnje u zdravstvu treba suzbijati zbog njihovih negativnih posljedica na dostupnost i učinkovitost zdravstvene skrbi;

13. naglašava da kronične bolesti predstavljaju osobito velik teret za zdravstvo te da uzrokuju najveći dio troškova u zdravstvu i drugim sustavima socijalne zaštite. Kako bi zdravstveni sustavi ostali dugoročno održivi, potrebno ih je reformirati na taj način da budu bolje spremni za suočavanje s kroničnim bolestima, ali se istodobno mora prekinuti neodrživo povećanje troškova. Mnoge kronične bolesti mogu se spriječiti promjenom načina života, a uz pomoć ispravnih mjera mogu se odgoditi pogoršanja tipična za kronične bolesti;

14. posebno želi ukazati na probleme u području duševnih bolesti. Mentalno zdravlje mora imati isti prioritet kao i tjelesno. Psihička se oboljenja često uspješno liječe ambulantno. Mentalno zdravlje nerijetko se temelji na dobrim međuljudskim odnosima s članovima obitelji, prijateljima i drugim osobama, na dobrim uvjetima života i rada te na osjećaju sklada i svrsishodnosti života;

15. smatra da se prevencija i promicanje zdravlja trebaju zasnivati na znanju i dokazanim spoznajama te da im treba pridavati veću važnost. Suradnja između zdravstvenih službi i službi za skrb mora se poboljšati, osobito kako bi se starijim osobama i osobama s invaliditetom omogućio bolji život. U tom pogledu se korisnim pokazuje povezivanje zdravstvenih i socijalnih službi s naglaskom na pojedinačnom ocjenjivanju i kontinuitetu skrbi. Budući da se temelji načina života postavljaju u ranim godinama, obitelj i škola moraju igrati važnu ulogu u prevenciji;

16. slaže se sa stajalištem iz izvješća „Ukratko o zdravlju: Europa 2016.“ da države članice EU-a moraju dodatno razviti primarnu zdravstvenu zaštitu kako bi se odgovorilo na izazov starenja stanovništva, stvorili bolji lanci skrbi i spriječilo nepotrebno stacionarno liječenje. Potrebno je ulagati u primarnu zdravstvenu zaštitu, ambulantno liječenje i kućnu njegu, a visokospecijalizirano bolničko liječenje trebalo bi biti centraliziranije radi osiguravanja kvalitete. Kako bi se rasteretile bolnice, primarna zdravstvena zaštita mora biti dostupna i izvan uobičajenog radnog vremena. Važno je osmisliti multidisciplinarni pristup. Radnici u primarnoj zdravstvenoj zaštiti također bi trebali biti stručno osposobljeni za prevenciju i mjere poticanja zdravlja te za liječenje kroničnih oboljenja;

17. skreće pozornost na to da se sustavi socijalne skrbi u državama članicama EU-a uvelike razlikuju. Postoje velike razlike u pogledu toga u kojoj se mjeri financijska sredstva dodjeljuju iz javnog proračuna te u pogledu toga pružaju li se socijalne usluge u kućnom okruženju ili u specijaliziranim ustanovama. Kako bi se osigurala jednake mogućnosti u pogledu zdravlja, svi građani prema potrebi moraju imati pristup kvalitetnim uslugama socijalne skrbi. Treba pružati podršku njegovateljima bez stručnih kvalifikacija. Volonterske organizacije mogu davati važan popratni doprinos;

18. poziva nacionalne vlasti da pri prijelazu sa skrbi zasnovane na bolničkom liječenju na skrb unutar zajednice obrate pažnju na važnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti i omoguće da se, umjesto usmjerenosti na pružanje skrbi kao reakcije na već postojeće stanje, razviju kreativne preventivne aktivnosti, usluge rane intervencije i mogućnosti dugoročne skrbi;

19. slaže se sa stajalištem iz izvješća „Ukratko o zdravlju: Europa 2016.” da treba poduzeti veće napore za prevenciju kroničnih oboljenja kod radno sposobnog stanovništva. Kronična oboljenja dovode do smanjenja stope zaposlenosti i produktivnosti, do prijevremenog umirovljenja, nižih primanja i prerane smrti. Fizički i psihički aspekti dobrog radnog okruženja od presudne su važnosti za suzbijanje profesionalnih bolesti i ozljeda na radu te smanjenje izostanaka s posla i nezaposlenosti zbog bolesti. Stoga postoji potreba za jačom sinergijom između zdravstvene politike i politike tržišta rada te za uključivanjem socijalnih partnera u taj proces. Mjere za zaštitu zdravlja moraju se smatrati ulaganjem, a ne troškovima.

20. ističe da je potrebno uložiti napore kako bi se osobama s invaliditetom omogućilo obavljanje posla koji odgovara njihovim osobnim okolnostima. Učinkovita rehabilitacija vrlo je važna za to da se bolesne ili ozlijeđene osobe što skorije mogu vratiti na posao;

21. smatra da treba posvetiti veću pozornost pitanjima uključenosti pacijenata i skrbi prilagođene potrebama pacijenata⁽³⁾. Pacijenti su danas općenito gledajući bolje informirani, a mnogi bi željeli sami odabirati pružatelja zdravstvene skrbi i dobivati informacije o dostupnosti i kvaliteti. Stoga bi zdravstveni sustav trebao poticati građane da se brinu o vlastitom zdravlju, odnosno da žive zdravo, da imaju pristup informacijama na temelju kojih mogu odabrati ispravnu terapiju i pružatelja zdravstvenih usluga, da si sami pružaju pomoć te da izbjegavaju medicinske komplikacije;

22. istodobno smatra da bi se zajednički financirana skrb trebala pružati isključivo na temelju potrebe, a ne potražnje od strane pacijenta, jer u suprotnom postoji rizik od prekomjernog korištenja usluga skrbi i liječenja;

23. skreće pozornost na to da se veći naglasak mora staviti i na kvalitetu zdravstvene skrbi i medicinske rezultate. Zahvaljujući velikoj količini podataka (tzv. big data), transparentnosti i otvorenom uspoređivanju na temelju zajedničkih pokazatelja mogu se potaknuti poboljšanja i utvrditi učinkovitost ulaganja u zdravstveni sektor;

24. poziva na bolje planiranje i koordinaciju između zdravstvenog i obrazovnog sektora s dobrim mogućnostima za daljnje osposobljavanje kako bi se osigurala dostupnost kvalificiranih zdravstvenih djelatnika i njegovatelja. Danas u mnogim zanimanjima nedostaje radne snage, a postoji i neujednačena zemljopisna raspodjela i neravnoteža između različitih profesionalnih skupina. Potrebno je, pored ostalog, osposobiti više liječnika primarne zdravstvene zaštite⁽⁴⁾ te zadržati stručnjake. Da bi uspjeli zaposliti i zadržati osoblje, poslodavci moraju osigurati ugodno radno okružje i dobre uvjete rada. Radi razvoja djelatnosti poslodavci bi trebali osnivati multiprofesionalne ekipe te redefinirati područja rada (eng. *task shifting*) kako bi se osnažila uloga medicinskih tehničara i ostalih stručnih skupina; izražava nadu da će napori Komisije za stvaranje Europskih snaga solidarnosti pridonijeti tomu da se veći broj mladih zainteresira za rad u zdravstvu;

25. pozdravlja razvoj medicinske tehnologije i uvođenje novih lijekova. Ulaganja u istraživanje i inovacije od presudne su važnosti za razvoj zdravstvene skrbi. Primjenom pomoćnih uređaja i razvojem novih tehnologija također se može povećati neovisnost osoba koje ovise o skrbi;

26. smatra da su nove digitalne tehnologije najvažniji instrument za učinkovitiju skrb jer nude nove mogućnosti za prevenciju, otkrivanje, dijagnozu i liječenje, kao i za informiranje i komunikaciju. Dinamika inovativnosti u tom je području vrlo velika. Iako postoje opravdani razlozi za zaštitu podataka i privatnosti, mogućnosti koje nude nove informacijske tehnologije u zdravstvu nerijetko se počinju primjenjivati nedovoljno brzo. Propisi o zaštiti podataka moraju biti formulirani tako da ne ometaju učinkovitost zdravstvene skrbi, praćenja i istraživanja, istovremeno osiguravajući zaštitu privatnosti;

⁽³⁾ Pristup prema kojemu se pacijenti i njihove obitelji uključuju u planiranje i provedbu dugotrajne njege, a o pacijentima se vodi računa i izvan okvira njihove bolesti.

⁽⁴⁾ *Health at a Glance: Europe 2016* („Ukratko o zdravlju: Europa 2016.”).

27. ističe da digitalizacija istodobno podrazumijeva temeljne promjene u metodama rada i organizaciji sustava zdravstvene skrbi. Promijenit će se kako ravnoteža snaga među različitim profesionalnim skupinama, tako i ravnoteža snaga između pacijenata i zdravstvenih djelatnika. Elektroničke i mobilne zdravstvene usluge („e-zdravstvo” i „m-zdravstvo”) omogućuju građanima veći utjecaj na vlastito zdravlje i skrb te veću osobnu odgovornost u tom području. Zahvaljujući pojačanoj samostalnoj skrbi pacijenti bi mogli izbjeći posjete liječniku, čime bi se povećalo njihovo zadovoljstvo i smanjili troškovi liječenja i njege. Povećana digitalizacija može pridonijeti i poboljšanju usluga u udaljenim i rijetko naseljenim područjima;

28. ističe važnu ulogu novih lijekova za razvoj zdravstvenog sektora. Nove i poboljšane dijagnostičke metode omogućuju personalizirano liječenje, lijekove s manje nuspojave i bolje zdravstvene rezultate. Radi postizanja veće troškovne učinkovitosti u zdravstvu moraju se, međutim, suzbijati visoke cijene lijekova i prekomjerno prepisivanje recepata za lijekove. Odbor stoga podržava pokrenute inicijative za dobrovoljnu suradnju između država članica u opskrbi, utvrđivanju cijena i pristupu lijekovima;

29. potiče poduzimanje daljnjih koraka u cilju iskorištavanja mogućih gospodarskih i kvalitativnih prednosti suradnje na području skupe i/ili visokospecijalizirane medicinske opreme;

30. smatra da se moraju nastaviti energični naponi za jačanje sigurnosti pacijenata poduzeti u mnogim područjima. Također je potrebno poduzeti mjere za suzbijanje otpornosti na antibiotike, primjerice ograničavanjem uporabe antibiotika, razvojem novih antibiotika i primjenom integriranog pristupa koji obuhvaća i zdravlje ljudi i zdravlje životinja, kao i posebne mjere za borbu protiv infekcija povezanih sa zdravstvenom skrbi. Za održavanje učinkovite zaštite protiv infekcija važno je osigurati da svi stanovnici Europe dobiju jednaku optimalnu zaštitu protiv bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem;

31. smatra izrazito važnim da se u okviru zdravstvene skrbi i socijalnih usluga u državama članicama pozornost posvećuje ugroženosti mnogih pristiglih migranata te da se poduzimaju mjere kojima će se pokriti potrebe liječenja, primjerice u području mentalnog zdravlja;

32. ističe središnju ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u zaštiti od čimbenika rizika povezanih s okolišem te u promicanju zdravlja. Lokalne vlasti često su primarno nadležne za zaštitu okoliša, kakvoću zraka, sakupljanje otpada, urbanističko planiranje, javni prijevoz, vodu za piće i kanalizaciju, lokalne objekte za rekreaciju, sigurnost opskrbe hranom itd. Tomu mogu pridonijeti i sustavi zdravstvene i socijalne skrbi, npr. korištenjem sigurnih i ekološki prihvatljivih proizvoda, osiguravanjem učinkovitog brinjanja otpada te smanjenjem potrošnje energije i vode;

Mjere na razini EU-a

33. pozdravlja europsku suradnju u području zdravstvene skrbi u okviru autonomije država članica u pogledu sadržaja, ustrojstva i financiranja zdravstvene zaštite. Unatoč istim izazovima rješenja su često drugačija. EU bi trebao podupirati države članice i njihove lokalne i regionalne vlasti u promicanju javnog zdravlja i razvoju zdravstvene zaštite. EU mora poštovati načelo supsidijarnosti i voditi računa o razlikama u zdravstvenim sustavima država članica;

34. smatra da je i poboljšanje zdravlja i smanjenje razlika u zdravstvu u interesu EU-a jer su to istodobno preduvjeti za smanjenje gospodarskih i društvenih razlika u Europi. EU u svom radu mora dosljednije poštovati načelo „zdravlje u svim područjima politike”;

35. naglašava da i nakon 2020. treba nastaviti s financiranjem kohezijske politike EU-a na područjima kao što su zdravstvena infrastruktura, e-zdravstvo i programi zdravstvene promidžbe kako bi se potakao regionalni razvoj i smanjile socijalne i gospodarske razlike. Učinkovitost projekata koji se financiraju iz fondova EU-a treba preispitati u pogledu javnog zdravlja i gospodarskog razvoja u predmetnim regijama ⁽⁵⁾;

⁽⁵⁾ CDR 260/2010.

36. smatra da prekogranična suradnja može pridonijeti razvoju europskih zdravstvenih sustava. Određene zakonodavne ovlasti EU-a u pitanjima prekograničnih zdravstvenih opasnosti i zdravstvene zaštite opravdane su, ali bi se EU u ostalim pitanjima trebao usredotočiti na pružanje podrške državama članicama u njihovu radu kao i na mjere za poticanje kvalitete. EU to, primjerice, može postići preporukama, pokretanjem i financiranjem razvojnih projekata, poticanjem suradnje u pograničnim područjima, promicanjem razmjene znanja i iskustava, širenjem dobrih primjera i praksi, još aktivnijim sudjelovanjem u transparentnim usporedbama i procjenama učinkovitosti zdravstvenih sustava u suradnji sa, na primjer, Svjetskom zdravstvenom organizacijom i OECD-om. U sklopu tih aktivnosti važno je istaknuti učinke raznih zdravstvenih usluga na zdravlje pacijenata i na javno zdravlje;
37. u tom kontekstu predlaže da Europska komisija za zdravstvene radnike osnuje program sličan Erasmusu;
38. smatra da prioritetna područja koja je odredila Stručna skupina za ocjenu učinkovitosti zdravstvenih sustava (integrirana skrb; pristup zdravstvenoj skrbi i pravednost; primarna skrb; zdravstveni rezultati i zdravstvena učinkovitost; kronične bolesti i kvaliteta skrbi) vrijede i za podnacionalnu razinu te izražava spremnost na suradnju sa Skupinom u cilju isticanja lokalnih i regionalnih stručnih znanja;
39. u tom kontekstu traži mjesto promatrača u Stručnoj skupini za ocjenu učinkovitosti zdravstvenih sustava koju su, na poziv Vijeća, u rujnu 2014. osnovale Komisija i države članice;
40. smatra da bi EU posebice trebao podržavati napore za prevenciju kroničnih bolesti, podržavati inovativnost i primjenu suvremenih informacijskih i komunikacijskih tehnologija, poticati europsku suradnju u ocjenjivanju medicinskih postupaka te i dalje sudjelovati u globalnim naporima usmjerenima na suzbijanje otpornosti na antibiotike. Odbor stoga pozdravlja, primjerice, novi akcijski plan za suzbijanje otpornosti na antibiotike koji Komisija planira objaviti 2017. godine;
41. u tom kontekstu podsjeća države članice na njihovu obvezu da do sredine 2017. godine počnu provoditi nacionalne akcijske planove protiv otpornosti na antimikrobna sredstva „koji se temelji na pristupu 'Jedno zdravlje' i koji je u skladu s ciljevima Globalnog akcijskog plana Svjetske zdravstvene organizacije” te poziva ministarstva zdravlja da lokalne i regionalne vlasti uključe u razvoj i provedbu tih planova;
42. ističe da je presudama Suda EU-a i Direktivom o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj skrbi iz 2011. olakšana mogućnost liječenja građana Unije u drugoj državi članici. Od toga, primjerice, imaju korist pacijenti kojima je dijagnosticirano rijetko oboljenje ili kojima je potrebna specijalizirana terapija kakva ne postoji u njihovoj državi. Odbor regija stoga pozdravlja rad Komisije na uvođenju europske referentne mreže zdravstvenih službi i centara izvrsnosti u državama članicama EU-a radi promicanja visokospecijalizirane medicinske skrbi;
43. poziva EU da u svom radu u okviru „Stanja zdravstva u EU-u” predstavi dobre primjere učinkovitih i kvalitetnih zdravstvenih usluga, ispita koji organizacijski oblici zdravstvenih usluga posebno pridonose učinkovitoj i kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi te pokažu na koji način kvalitetna zdravstvena skrb može smanjiti potrebu za socijalnim uslugama. U tom kontekstu Europski odbor regija želi naglasiti važnost prepoznavanja lokalnih i regionalnih organizacijskih modela koji su se pokazali djelotvornima.

Bruxelles, 22. ožujka 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

Mišljenje Europskog odbora regija – Strategije pametne specijalizacije (RIS3): utjecaj na regije i međuregionalnu suradnju

(2017/C 272/06)

Izjavitelj: Mikel Irujo Amezaga (ES/EA), izaslanik Vlade autonomne zajednice Navarre u Bruxellesu**PREPORUKE O POLITIKAMA**

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

1. podsjeća na to da su i Vijeće i Europski parlament prepoznali da strategije pametne specijalizacije (RIS3) mogu biti moćni instrumenti koji doprinose suočavanju s društvenim izazovima i potiču inovacije, ulaganja i konkurentnost utemeljene na socioekonomskim i teritorijalnim posebnostima;
2. ističe važnost činjenice da se Uredbom (EU) br. 1303/2013 utvrđuje da strategije RIS3 predstavljaju *ex ante* uvjet te pozdravlja činjenicu da okvir za izradu strategije pametne specijalizacije ostavlja prostor za regionalni pristup i time otvara mogućnost uzimanja u obzir regionalnih uvjeta;
3. regije su se priključile platformi S3 jer je to bilo korisno za djelotvornije i učinkovitije upravljanje regionalnim razvojem. One s time namjeravaju nastaviti, oslanjajući se na supsidijarnost i pristup odozdo prema gore. Cilj im je očuvati slobodu izbora regionalne specijalizacije. Pri razvijanju strategija pametne specijalizacije mora se i dalje prije svega zadovoljavati želja za jačanjem dinamike regionalnog razvoja i stvaranjem radnih mjesta u lokalnim zajednicama;
4. naglašava da upute i smjernice za izradu strategije pametne specijalizacije moraju biti u skladu s načelom supsidijarnosti i pružiti regijama dovoljno manevarskog prostora za prevladavanje specifičnih izazova;

Provedba strategija pametne specijalizacije (RIS3)

5. podsjeća na to da je potrebno osigurati sudjelovanje svih razina upravljanja – državne, regionalne, podregionalne i/ili lokalne – koje su nadležne za područja djelovanja strategije i razvijaju inicijative na tim područjima, kao i relevantnih aktera tzv. četverostruke spirale ⁽¹⁾, naglašavajući ulogu industrije, obrazovnih i istraživačkih ustanova, kao i građana, iako će točna kombinacija uključenih organizacija ovisiti o regionalnom kontekstu;
6. smatra da strategije RIS3, omogućivanjem zajedničkih međusektorskih i međuregionalnih projekata i ulaganja koji su osobito korisni u pogledu industrijske obnove, pružaju dodanu vrijednost lokalnim i regionalnim tijelima vlasti;
7. naglašava da u provedbu strategija RIS3 treba uključiti sve dionike, potičući ih da se ujedine oko zajedničke vizije. Taj proces treba promicati višerazinsko upravljanje i doprinijeti stvaranju kreativnog i društvenog kapitala na određenom području;
8. smatra da se postupak izrade i revizije strategija RIS3 koji je u toku mora odvijati u okviru interaktivnog procesa upravljanja na kojem se temelji tzv. proces poduzetničkog otkrivanja, odnosno zajedno s procesom kojim se kombiniraju pristupi „odozgo prema dolje” i „odozdo prema gore” i u koji su na odgovarajući način uključeni i građani zastupljeni preko primjerenih kanala;
9. ističe da obveza provođenja participativnog postupka proizlazi iz točke 4. stavka 3. Priloga I. Uredbe (EU) br. 1303/2013. Međutim, u mnogim slučajevima participativni postupak i dalje nije zadovoljavajući. Stoga poziva Komisiju da potakne relevantne dionike na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini da osiguraju učinkovitu provedbu te pravne odredbe;

⁽¹⁾ Nacionalna ili regionalna upravljačka tijela i dionici, primjerice sveučilišta i druge visokoškolske ustanove, industrija i socijalni partneri te građani uključeni u postupak prepoznavanja poduzetničkih prilika.

10. podsjeća na to da je za provedbu strategija RIS3 poželjno političko vodstvo i konsenzus te se stoga preporučuje aktivno sudjelovanje svih ili većine predstavničkih političkih snaga, kao i socijalnih partnera i organizacija civilnog društva;

11. smatra da se strategije RIS3 ne smiju ograničiti samo na pitanja istraživanja, inovacija i razvoja poduzeća. U duhu Novog programa vještina za Europu strategije RIS3 moraju obuhvatiti i razvoj novih vještina te obrazovanje i osposobljavanje svih građana, osobito mladih, radnika i nezaposlenih osoba; Jednako tako smatra da je važno promicati programe osposobljavanja i razvoja, posebno u regijama s ograničenim iskustvom u tom području, isticanjem primjera uspješnosti u različitim sektorima koji mogu poslužiti kao referentne točke za druge regije i pozivanjem na usvajanje mjera za poticanje suradnje između inovativnih i slabije razvijenih regija;

12. smatra da odluke koje regije donose na području pametne specijalizacije mogu predstavljati poticaj za jačanje određenih politika EU-a. Primjerice, mnoge regije odlučile su razviti pametnu specijalizaciju u sektoru pomorstva. Pritom koriste transverzalne međusektorske pristupe u odnosu na koje europske politike još uvijek nisu dovoljno strukturirane, što ograničava njihovu sposobnost davanja podrške i učinkovitost;

13. naglašava da bi davanje prednosti sektorima u kojima pojedine regije imaju komparativne prednosti trebalo uskladiti s međusektorskim ciljevima Lisabonske strategije (obuka mladih, pristup zapošljavanju, ravnopravnost žena i muškaraca, ulaganje u visokoškolsko obrazovanje i istraživanje, podrška inovacijama u MSP-ovima u svim sektorima regionalnog gospodarstva, podrška socijalnim i ekološkim inovacijama itd.). Od ključne je važnosti da europske politike nastave podupirati ostvarivanje ciljeva na kojima se temelji Lisabonska strategija, istovremeno potvrđujući važnost strategija pametne specijalizacije. Iako je na tom području već ostvaren znatan napredak, u svim je europskim regijama potrebno poduzeti daljnje korake u svrhu postizanja tih ciljeva;

14. ističe ulogu strategija specijalizacije i inovacija u održivom razvoju ruralnih područja te ustraje na važnosti izobrazbe u svrhu prepoznavanja i iskorištavanja potencijala ili kapaciteta lokalnih zajednica i vrijednosti;

15. podsjeća na to da se spomenutim uredbama predviđa da strategije RIS3 moraju sadržavati „mehanizam praćenja” koji bi trebao moći prepoznati i pratiti promjene predviđene u okviru svakog prioriteta strategija RIS3-a s pomoću odgovarajućeg odabira pokazatelja rezultata te bi trebao promicati razmjenu najboljih praksi; ističe važnost usmjerenosti na praćenje i evaluaciju. Stoga treba uspostaviti indikativan i fleksibilan zajednički okvir koji će moći prepoznati i pratiti promjene predviđene u okviru svakog prioriteta strategija RIS3-a i koji će regijama pomoći da razviju vlastite mehanizme praćenja i prilagođene pokazatelje, uzimajući u obzir stanje u tim regijama i njihove potrebe. Mehanizam praćenja omogućit će regijama kontinuiran daljnji razvoj njihove strategije utemeljen na činjenicama. Taj će mehanizam u prvom redu ovisiti o prirodi strategije RIS3, zbog čega bi trebao biti definiran kao sastavni dio razvoja strategije. Imajući to u vidu, predlaže da se u tom pogledu predvidi mogućnost dodjele posebnih financijskih sredstava iz više fondova kako bi se dala potpora fleksibilnom i integriranom provedbenom postupku koji bi primjenjivali svi akteri i koji bi obuhvaćao i aktivnosti analize, praćenja, ocjenjivanja i daljnjeg postupanja;

16. smatra i da se strategije RIS3 ne bi trebale ograničavati samo na inovacije i istraživanje, već da bi ih trebalo proširiti kako bi se u budućnosti pretvorile u cjelovitiju regionalnu razvojnu strategiju koja bi uključivala i druge aspekte poput obrazovanja i osposobljavanja;

17. svjestan je postojećeg stanja te predlaže uvođenje zajedničkog indikativnog okvira za praćenje koji će služiti kao referentna točka za pojedinačne regije kako bi razvile vlastite okvire za praćenje u kojima će se voditi računa o obilježjima regija te koji će regijama omogućavati da koriste vlastita rješenja za evaluaciju i praćenje;

18. uvažava napore koje platforma S3 ulaže u pogledu tehničke pomoći i osiguravanja instrumenata iako bi zajednički indikativni okvir potaknuo veću dosljednost u provedbi i praćenju strategija RIS3;

19. poziva na postupnost i opreznost pri evaluaciji strategija pametne specijalizacije jer se radi o novijoj politici čiji su koncept i provedba vrlo složeni i koja svoj puni učinak može ostvariti tek nakon više godina. Prvi pokazatelj uspjeha mora i dalje biti učinkovito određivanje prioriteta i aktiviranje lokalnih aktera, a regije moraju biti neposredno uključene u definiranje mehanizama evaluacije i njihovo upravljanje;

20. poziva Komisiju da za sljedeće programsko razdoblje pravovremeno objavi uvjete za izradu strategija. Predstavljanje smjernica nakon početka programskog razdoblja, kao u slučaju aktualnih *ex ante* uvjeta, neizvedivo je za provedbena tijela;

21. preporučuje tijesnu koordinaciju s praćenjem regionalnih operativnih programa EFRR-a, kad god ti operativni programi imaju važnu ulogu u provedbi strategije istraživanja i inovacija, kao i s korištenjem usklađenih regionalnih kriterija razvijenih u tom pogledu, no uz uzimanje u potpunosti u obzir posebnih regionalnih značajki. Navedeni se kriteriji prema Europskoj komisiji⁽²⁾ mogu podijeliti na „pokazatelje resursa”, „pokazatelje ostvarenja” i „pokazatelje rezultata” (kvalitativne i kvantitativne);

22. posebno ističe potencijal visokoškolskih ustanova, drugih obrazovnih ustanova, organizacija koje se bave istraživanjem i tehnologijom te industrije, posebice malih novoosnovanih poduzeća te malih i srednjih poduzeća, u izradi i provedbi strategija RIS3. Visokoškolske ustanove predstavljaju poveznicu u okviru tzv. „trokuta znanja” (istraživanje, obrazovanje i inovacije) te mogu na posebno odgovarajući način pružiti podršku pri izgradnji inovacijskih kapaciteta regija. Stoga bi regionalne vlasti trebale poticati te ustanove na aktivnu ulogu u procesima povezanim sa strategijama RIS3. Pri tome je potrebno težiti uspostavljanju ravnoteže između, s jedne strane, otvaranja visokoobrazovnih ustanova potrebama tržišta i, s druge, obrazovanja samog po sebi i (osnovnog) istraživanja za inovacije sutrašnjice; Smatramo da je stoga neophodno da visokoškolske ustanove budu dostupne svima, da doprinose podizanju razine obrazovanja i osposobljavanja koji su ključni za društvo znanja usmjereno na kreativnost te da zadovoljavaju potrebe tržišta rada, kako poduzeća tako i drugih poslodavaca;

23. preporučuje da se u sklopu strategija RIS3 predvidi, kad god je moguće, uspostava fleksibilnih vanjskih organizacija ili struktura čija je svrha pružanje potpore vladama, osobito onima s ograničenim resursima, u izgradnji kapaciteta lokalnih i regionalnih vlasti. Smatra iznimno korisnim, ali nedostatnim podršku i vanjske evaluacije (kao podršku istorazinskim evaluacijama i posjetima stručnjaka) koje provodi platforma S3 jer smatra da svako tijelo lokalne i regionalne vlasti mora biti u stanju razviti unutarnje lokalne i regionalne kapacitete, uključujući mehanizme za provedbu i praćenje strategija RIS3 kao i za daljnje djelovanje u vezi s njima;

24. naglašava da i pri razvoju i provedbi strategija RIS3 mora postojati ravnoteža između uloženi napore i postignutih rezultata. Potrebno je uglavnom iskoristiti sve mogućnosti kako strategije RIS3 ne bi dovele do nastanka novih administrativnih opterećenja;

25. ističe da strategije RIS3 moraju biti osmišljene tako da budu dovoljno fleksibilne tijekom cjelokupnog predmetnog programskog razdoblja strukturnih fondova. One ne smiju kočiti nova kretanja, pametnu diverzifikaciju ni disruptivne inovacije u regijama. Posebice ne smiju ograničavati gospodarsku djelatnost privatnog sektora, primjerice novoosnovanih (*start-up*) poduzeća, u predmetnim regijama;

Sinergija između europskih strukturnih i investicijskih fondova i drugih programa

26. ističe da osnova na kojoj počivaju strategije RIS3 nadilazi učinkovitije korištenje strukturnih fondova, a cilj je stvoriti sinergiju između regionalnih politika inovacija i razvoja i financijskih instrumenata kako bi se izbjeglo dupliciranje;

27. podsjeća na to da je promicanje sinergije između europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) i programa Obzor 2020. među prioritetima za razdoblje 2014. – 2020. Međutim, regulatorna složenost otežava taj proces. Potraga za sinergijama mora se proširiti i na druge politike Europske unije i njihove intervencijske mehanizme;

28. ukazuje na važnost tog pristupa kojim bi se također trebala nastojati ojačati podrška MSP-ovima, njihovim pojedinačnim projektima i zajedničkom djelovanju, kao i novoosnovanim poduzećima;

⁽²⁾ Primjerice „Smjernice za praćenje i evaluaciju – Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond”, Europska komisija, 2014.

29. ističe da je nužno pojednostaviti regulatorni okvir te uspostaviti funkcionirajuća sučelja koja olakšavaju interakciju između različitih programa potpore. Oni bi pak trebali sadržavati razumljiv i jasan opis načina na koji se njima namjerava ostvariti i olakšati spomenuta sinergija;
30. smatra da je važno promicati programe osposobljavanja, posebice u regijama koje raspolažu ograničenim iskustvom na tom polju, uz isticanje uspješnih primjera iz različitih sektora koji bi mogli poslužiti kao referentne točke za druge regije;
31. ukazuje na činjenicu da je važan čimbenik uspjeha za stvaranje sinergija poticanje komunikacije i suradnje dionika koji su upoznati s različitim instrumentima financiranja (strukturni fondovi i Obzor 2020.), ali zasada ne raspolažu velikim stručnim znanjem o područjima drugih dionika; to vrijedi i za regionalnu i za europsku razinu; traži od Europske komisije i regija da podrže i potiču razmjenu među tim skupinama;
32. podsjeća na to da će mogući uspjeh uvelike ovisiti o dobrom odnosu između različitih razina upravljanja – europske, državne, regionalne i, po potrebi, lokalne – kao i o koordinaciji, među ostalim, između upravljačkih tijela i nacionalnih kontaktnih točaka;
33. izražava žaljenje zbog toga što nepotpuna usklađenost između regulatornog okvira za potpore kojima izravno upravlja Komisija (Obzor 2020.) te okvira za potpore kojima se upravlja neizravno (ESIF) i koje podliježu ograničenjima za državne potpore i dalje predstavlja veliku prepreku iskorištavanju sinergije među njima. Poziva na primjenu preporuka iznesenih u nedavno objavljenoj studiji koju je u vezi s tim naručio Europski parlament ⁽³⁾;

Racionalizacija inicijativa Europske komisije

34. ponovno odaje priznanje velikoj zadaći koju je obavila platforma S3 iako utvrđuje i postojanje mnoštva inicijativa Europske komisije, što dovodi do zabune, nepoznavanja i nedostatka koordinacije među regijama;
35. smatra da je nužno analizirati sinergiju između različitih instrumenata, inicijativa, alata i tijela za podršku, među kojima se mogu navesti Platforma za pametnu specijalizaciju, Europski opservatorij klastera, Europsko partnerstvo za inovacije, Europski strateški forum, inicijative u vezi s ključnim tehnologijama razvoja, istraživačka infrastruktura i mnogi drugi;
36. poziva Komisiju da osigura veću dosljednost u tumačenju inicijativa i njihovoj provedbi, posebice uzimajući u obzir manje regije ili regije s manjim administrativnim kapacitetima;
37. poziva na razjašnjenje kako bi se jasnije utvrdila tematska područja na kojima bi Komisija mogla nastojati usvojiti važne mjere za razvoj sveobuhvatnog pristupa lancu vrijednosti u pojedinačnim sektorima na europskoj razini, pri čemu bi se inspirirala uspješnim primjerima iz ključnih područja koja su relevantna za najveći mogući broj država članica ili regija, u kojima bi se trebalo usredotočiti na pristup zasnovan na umrežavanju, podršci i upravljanju, uz oslanjanje na strategije pametne specijalizacije;
38. preporučuje da EU pojasni utjecaj strategija pametne specijalizacije na druge mehanizme EU-a za usmjeravanje kao i na uključene stranke, da se unaprijedi komunikacija te da se izradi „atlas inicijativa, instrumenata i projekata EU-a” povezanih sa strategijama RIS3, po uzoru na portal *e-justice* (e-pravosuđe) Europske komisije, čiji je cilj „olakšati život građana” osiguravanjem višejezičnih informacija;
39. preporučuje i promicanje zajednice znanja koja bi obučavala i usavršavala stručnjake i stručnjakinje na području strategija RIS3, uzimajući u obzir i rad OECD-a, platforme S3 te široke akademske zajednice;

⁽³⁾ „Ostvarivanje najveće moguće sinergije između europskih strukturnih i investicijskih fondova i drugih instrumenata EU-a kako bi se postigli ciljevi strategije Europa 2020.”, Europski parlament, Glavna uprava za unutarnje politike, lipanj 2016., IP/B/REGI/IC/2015-131.

Poticanje međuregionalne suradnje i stvaranje lanaca vrijednosti

40. naglašava da je stvaranje kritične mase na teritorijalnoj razini ključno za konkurentnost EU-a i europske industrije na svjetskoj razini. Smatra da su lokalne i regionalne vlasti odgovarajuća razina za uspostavu inovativnih ekosustava, uz stvaranje potrebnih veza između politika EU-a, industrije, istraživačkih centara, visokoškolskih ustanova te građana;

41. ističe da bi, na temelju prioriteta utvrđenih u okviru strategija RIS3, trebalo razviti međuregionalnu suradnju koja će omogućiti stvaranje lanaca vrijednosti diljem EU-a;

42. uvjeren je da će međuregionalna suradnja dovesti do sinergije između već utvrđenih gospodarskih djelatnosti i već utvrđenih resursa u regijama kako bi se bolje iskoristio potencijal i izbjegla nepotrebna dvostruka ulaganja iskorištavanjem strukturnih fondova;

43. smatra da je od ključne važnosti raspolagati dostatnim informacijama i sposobnošću koordinacije čiji bi idealni ishod bio savršen sustav koherentne komplementarnosti kojim bi se uklonile neučinkovitosti koje proizlaze iz dupliciranja i jednostavnog oponašanja;

44. sa zadovoljstvom pozdravlja različite inicijative Europske komisije na tom području, poput tematskih platformi, iako smatra da bi te inicijative trebale od samog početka uključivati precizno određene financijske instrumente i ciljeve kako bi se izbjegao rizik od nesigurnosti među sudionicima, kao i dupliciranje s drugim inicijativama ili programima (npr. ZZI, ERA-NET, programi o klasterima u sklopu programa COSME, projekti u okviru programa Interreg Europe itd.);

45. kritizira činjenicu da veliki financijski instrumenti zapostavljaju projekte manjih razmjera i, usprkos velikim osiguranim iznosima, posebice u okviru EFSU-a, još uvijek nisu dovoljni da MSP-ovima pomognu nadvladati tržišne nedostatke i da im osiguraju lakši pristup kreditiranju i rizičnom financiranju; čimbenici kao što su razina složenosti, vremenski zahtjevniji postupci pripreme, provedbe i zaključivanja megaprojekata i niska razina tehnološke pripremljenosti (bez vidljivog povrata ulaganja) veoma često koče sudjelovanje manjih aktera;

46. ističe važnost razvoja tematskih platformi Europske komisije, što se posebno odnosi na priliku koju one nude u pogledu poticanja suradnje između regionalnih dionika. Jednako tako napominje da su se spomenute platforme za međuregionalnu suradnju pokazale ključnima za provedbu jer omogućuju postizanje najvišeg mogućeg stupnja gospodarskog rasta i potpuno iskorištavanje potencijala tržišta, posebice u pogledu inovacija koje vodi industrija. Stoga smatra da bi regije koje to žele trebale moći ustrojiti određene specijalizacije na međuregionalnoj razini:

— unutar pojedinačne zemlje

— u okviru prekogranične strukture

— u najudaljenijim regijama

— u obalnom ili planinskom području

— u okviru europske mreže bez teritorijalnog kontinuiteta (npr. kulturne i kreativne industrije, usluge povezane s demografskim izazovima ili inicijativa Vanguard);

47. smatra da bi se s pomoću strategija RIS3 regije trebale poticati na poduzimanje zajedničkih napora u cilju razvoja međunarodne suradnje među klasterima na razini sektora ili u zajedničkim segmentima tržišta, čime bi se podupiralo jačanje spomenutih međunarodnih lanaca vrijednosti. Moguća uloga klastera kao mosta između aktera unutar i izvan regija te kao kanala za podršku malim i srednjim poduzećima u poslovanju trebala bi se odražavati u politikama EU-a;

48. žali što nacionalne i regionalne vlasti u zadovoljavajućoj mjeri ne koriste postojeći regulatorni okvir za međuregionalnu i transnacionalnu uporabu europskih strukturnih i investicijskih fondova. To se odnosi i na provedu operacija izvan programskog područja, do čega u praksi gotovo nikad ne dolazi;

49. ističe da prema brojnim studijama postoje bitne prepreke koje koče korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova za međuregionalnu i transnacionalnu suradnju, poput manjka resursa ili administrativnih kapaciteta, nedostatka primjera dobrih praksi, nesigurnosti u vezi s načinom provedbe, nepostojanja referentnog i metodološkog okvira, nedovoljno jasnih ciljeva, asimetrične razine političkih ovlasti, regulatornih prepreka i nepostojanja financijskog okvira koji bi olakšao takvo djelovanje;

50. stoga smatra da postojeći regulatorni okvir ne promiče, već ograničava međuregionalnu suradnju. U tu svrhu poziva Europsku komisiju da na konkretan način podrži rad mreža upravljačkih tijela EFRR-a i ESF-a, primjerice u razmjeni informacija i otklanjanju nesigurnosti o dopustivosti planiranih mjera u konkretnim slučajevima, te da se suzdrži od restriktivnog tumačenja postojećeg regulatornog okvira; Međutim, uviđa da određene bitne prepreke nisu posljedica manjkavosti postojeće regulative, već manjka administrativnih kapaciteta i asimetrične razine političkih, administrativnih i znanstvenih kompetencija;

Nov regulatorni i financijski okvir

51. smatra da regionalne strategije pametne specijalizacije treba istinski uzimati u obzir u svim politikama EU-a, uključujući i pri provedbi cjelokupne kohezijske politike, a ne samo pri provedbi EFRR-a;

52. smatra da se pokretanje novih politika na temelju istog regulatornog i financijskog okvira može pokazati problematičnim, zbog čega drži da bi trebalo omogućiti određenu fleksibilnost programa kako bi se mogli lakše prilagođavati uvođenju novih politika;

53. smatra da je regijama za izgradnju suradnje zasnovane na strategijama RIS3 potreban jednostavan instrument koji bi omogućavao da se zaista uzmu u obzir troškovi umrežavanja, a ne samo zajedničkih operativnih projekata;

54. odbacuje sve pokušaje ponovne nacionalizacije kohezijske politike nakon 2020. jer ona i dalje predstavlja temelj za promicanje strategija pametne specijalizacije u svim regijama u EU-u te jer bi to ugrozilo pozitivna kretanja koja su u tekućem razdoblju financiranja već prisutna u mnogim državama na lokalnoj i regionalnoj razini;

55. stoga preporučuje sljedeće:

- reformu postojećeg regulatornog okvira prije kraja razdoblja 2014. – 2020. kako bi se potaknula sinergija između europskih strukturnih i investicijskih fondova i drugih programa, kao i međuregionalna suradnja. U okviru te reforme potrebno je zahtijevati pojednostavljenje i veću fleksibilnost u upravljanju europskim strukturnim i investicijskim fondovima s pomoću uporabe pojednostavljenih načina obrazloženja, utemeljenih, primjerice, na postizanju ciljeva, uporabi jediničnih troškova i drugim mjerama koje su primjerenije učinkovitom korištenju fondova za pametnu specijalizaciju;
- jačanje, u okviru strategija S3, ciljeva održivog i uključivog rasta te stvaranja radnih mjesta;
- indikativan i fleksibilan zajednički okvir, u obliku preporuke, o strategijama RIS3 kojim bi se odgovorilo na postojeće manjkavosti i nedostatak koordinacije u oblikovanju, izradi, provedbi i praćenju strategija RIS3, kao i u daljnjem postupanju u vezi s njima. Na temelju načela supsidijarnosti mora biti riječ o fleksibilnom i živom dokumentu koji se stalno razvija i koji omogućava uključivanje novih specijalizacijskih niša koje u zadanom trenutku još nisu postojale;
- hitno osiguravanje odgovarajućih *ad hoc* instrumenata financiranja za poticanje međuregionalne suradnje. Ti instrumenti mogu uključivati kombinirano financiranje (uključujući kombinaciju bespovratnih sredstava i zajmova te javnog i privatnog financiranja na različitim razinama) i inovativnu uporabu sredstava radi podupiranja pilot-projekata usmjerenih na međuregionalne mreže za suradnju; u tim projektima mora postojati jasna poveznica s industrijom, a njihov ishod mora imati učinak na tržište;
- u budućnosti bi Obzor 2020. trebao ponuditi teritorijalni pristup koji bi omogućio povezivanje europske politike istraživanja i inovacija sa strategijama RIS3, dok istovremeno treba napomenuti da se Obzor 2020. i dalje treba temeljiti na načelu izvrsnosti;
- u okviru tog teritorijalnog pristupa potrebno je uzeti u obzir poteškoće s kojima se zbog svoje udaljenosti od gospodarskih i tehnoloških središta suočavaju određene regije, primjerice one najudaljenije, u pogledu sudjelovanja u projektima u svojstvu partnera;

- izvući pouke iz pilot-projekata koje je GU REGIO proveo sa slabije razvijenim regijama (eng. *lagging regions*) kako bi se tim regijama pružila odgovarajuća potpora za smanjenje inovacijskog jaza u EU-u;
- provesti iscrpnu *ex ante* procjenu teritorijalnog učinka u pogledu integracije strategije pametne specijalizacije u različite politike EU-a, kao što su istraživanja (FP9), industrijska politika i buduća kohezijska politika;
- hitnu dodjelu sredstava programu Interreg Europe, koji će u idućim godinama predstavljati konkretan instrument koji regije već poznaju i koji je najprimjereniji za potporu umrežavanju na području strategija RIS3;
- pri provedbi Junckerova plana prednost treba dati uspostavi regionalnih platformi za potporu izradi projekata i njihovom financiranju kako bi se omogućilo da se kroz EFSU pruža konkretna podrška strategijama RIS3. Kako bi se osigurao odgovoran odabir projekata, dionici uključeni u ocjenjivanje projekata moraju biti temeljito informirani o potpori koja je potrebna lokalnim i regionalnim vlastima i o njihovim interesima. Jačanje tehničke pomoći na regionalnoj razini u okviru EFSU-a predstavlja najveći prioritet;
- sudjelovanje Europskog odbora regija u aktivnostima Skupine na visokoj razini za postizanje maksimalnog učinka EU-ovih programa istraživanja i inovacija;

56. preporučuje Europskoj komisiji da uspostavi radnu skupinu, u kojoj će aktivno sudjelovati Europski odbor regija, koja bi se bavila svim aspektima u okviru kojih se mogu osigurati ne samo veća preciznost prethodno spomenute *ex ante* uvjetovanosti strategija RIS3, već i njezini ciljevi i instrumenti.

Bruxelles, 22. ožujka 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

Mišljenje Europskog odbora regija – Akcijski plan za Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa za razdoblje 2015.–2030. – Pristup za sve politike EU-a utemeljen na obaviještenosti o riziku od katastrofa

(2017/C 272/07)

Izvjestitelj: Adam Banaszak (PL/ECR) potpredsjednik Skupštine Kujavsko-pomeranskog vojvodstva

Referentni dokument: Radni dokument službi Komisije: Akcijski plan za Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa za razdoblje 2015.–2030. – Pristup za sve politike EU-a utemeljen na obaviještenosti o riziku od katastrofa;

SWD(2016) 205 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

1. pozdravlja Radni dokument službi Komisije o Akcijskom planu za Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa 2015.–2030. jer se u njemu posebno ističe uloga lokalnih i regionalnih vlasti u podupiranju napora koje zemlje ulažu u smanjenje rizika od katastrofa;
2. ističe činjenicu da je otpornost na katastrofe među ključnim aspektima održivog razvoja; u vezi s tim poziva institucije Europske unije da osiguraju da to načelo dobije središnje mjesto u budućim mjerama održivog razvoja u Europi i da se uzme u obzir u budućim europskim fondovima i projektima;
3. napominje da su se tijekom zadnjeg desetljeća intenzitet i učestalost katastrofa znatno povećali. Svake godine deseci tisuća ljudi diljem svijeta izgube život uslijed prirodnih katastrofa, a zemlje EU-a snose izravne troškove koji iznose više desetaka milijardi eura, pri čemu je broj žrtava obično viši u zemljama u razvoju, a gospodarski gubici veći u razvijenim gospodarstvima;
4. podržava potporu nacionalnim, regionalnim i lokalnim strategijama i planovima za upravljanje rizicima usmjerenim, među ostalim, na utvrđivanje ciljeva, referentnih vrijednosti i rokova, te naglašava potrebu evaluacije postojećih strategija i planova kako bi se uključile odredbe iz Okvira iz Sendaija. Učinkovita koordinacija takvih strategija ili razvijanje zajedničkih prekograničnih strategija izuzetno je bitno za pogranične regije te je to potrebno poticati;
5. ističe da je isplativije izgraditi infrastrukturu otpornu na katastrofe nego naknadno ojačavati nesigurne strukture. Ured Ujedinjenih naroda za smanjenje rizika od katastrofa (UNISDR) procjenjuje da je omjer troška i koristi 1:4;
6. uviđa da je hitno potrebno ostvariti prioritetne ciljeve za 2020. godinu iznesene u ciljevima održivog razvoja ⁽¹⁾ (11.b) i Okviru iz Sendaija kako bi se znatno povećao broj gradova i naselja koji usvajaju i provode integrirane politike i planove za uključivost, učinkovito korištenje resursa, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu njima, kao i za otpornost na katastrofe, te koji, u skladu s Okvirom iz Sendaija, razvijaju i provode sveobuhvatno upravljanje rizikom od katastrofa na svim razinama;
7. naglašava da bi svi projekti EU-a povezani s izgradnjom nove infrastrukture (neovisno o tome provode li se uz pomoć fondova regionalne politike ili Europskog fonda za strateška ulaganja) trebali biti otporni na katastrofe; poziva na izričito navođenje tog načela u pravilima o korištenju sredstava;

⁽¹⁾ Ciljevi održivog razvoja.

8. skreće pozornost na potrebu dodjele odgovarajućih financijskih sredstava za smanjenje rizika od katastrofa na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Odgovornost za civilnu zaštitu često se prenosi na lokalnu i regionalnu razinu vlasti, a da ona pritom ne raspolaže dostatnim sredstvima za zadovoljavanje potreba. Lokalnim i regionalnim vlastima potrebni su odgovarajući resursi i ovlasti za donošenje odluka. Potrebno je dodijeliti dovoljno sredstava i programima kojima se podupire prekogranična suradnja na polju smanjenja rizika od katastrofa i upravljanja u kriznim situacijama;

9. snažno podupire prijedlog Europske komisije od 30. studenog 2016. (COM(2016) 778) kojim bi se omogućilo veće iskazivanje solidarnosti EU-a u okviru odgovora na prirodne katastrofe velikih razmjera ili regionalne prirodne katastrofe; poziva na reviziju definicije prirodne katastrofe velikih razmjera ili regionalne prirodne katastrofe iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 2012/2002 o osnivanju Fonda solidarnosti Europske unije koja se navodi u prijedlogu Komisije; ističe da je prag za prirodnu katastrofu velikih razmjera (šteta od više od tri milijarde eura ili više od 0,6 % BDP-a dotične države) previsok i predstavlja prepreku, posebno kad je riječ o manjim i slabije razvijenim regijama kojima je najčešće potrebna financijska potpora;

10. naglašava da lokalne i regionalne vlasti igraju ključnu ulogu u upravljanju rizicima od katastrofa i upravljanju katastrofama te prima na znanje ulogu i važnost lokalnih i regionalnih platformi u ublažavanju rizika od katastrofa, kao i njihovu legitimnu zadaću u tom procesu;

11. napominje da optimizacija upravljanja rizicima ovisi o suradnji između lokalnih vlasti i nacionalnih dionika, s jedne strane, te privatnih dionika, s druge strane, uključujući osiguravajuća društva;

12. ponovno ističe i da su zbog svog geostrateškog položaja neke regije, primjerice najudaljenija područja, ključni europski čimbenici za hitno djelovanje izvan granica EU-a, ali i za sprečavanje rizika;

13. katastrofe ne poznaju regionalne ni nacionalne granice, pa je stoga potrebno uspostaviti protokol za koordinirano djelovanje u slučaju da katastrofa pogodi dvije ili više država članica. Koordinacija je ključna, osobito u situacijama kad se među pogođenim zemljama nalaze treće zemlje;

14. uviđa da pitanje prirodnih katastrofa predstavlja sastavni dio aktivnosti usmjerenih na suočavanje s posljedicama klimatskih promjena te da ta dva područja treba zajedno razmatrati; predlaže da novi Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju pojača svoje aktivnosti na tom području i pruži dodatnu podršku prilagodbi na klimatske promjene kojom se također stvara otpornost na lokalnoj razini; ponovno izražava svoju potporu Sporazumu, kao i kampanji UNISDR-a „Otporni gradovi”. Kako bi se skrenula pozornost gradova i regija na tu inicijativu, među ostalim predlaže imenovanje „ambasadora otpornih gradova” koji bi uživali potporu OR-a;

15. pozdravlja činjenicu da se u Komunikaciji Komisije COM(2016) 739, objavljenoj u studenom 2016., upućuje na potrebu vođenja računa o smanjenju rizika od prirodnih katastrofa, no izražava žaljenje zbog toga što se u tom dokumentu ne naglašava da je otpornost na katastrofe među temeljnim elementima održivog razvoja u Europskoj uniji ⁽²⁾;

Razumijevanje rizika od katastrofa

16. ističe moralnu dužnost da se osigura da se projektima EU-a ne ugrožavaju ljudski životi financiranjem infrastrukturnih projekata koji možda nisu otporni na katastrofe; nadalje, naglašava da je s financijskog stajališta učinkovitije graditi infrastrukturu otpornu na katastrofe nego poboljšavati strukturu koja ne zadovoljava sigurnosne standarde;

17. pozdravlja nedavnu reformu Fonda solidarnosti EU-a (EUSF), financijskog mehanizma EU-a za pružanje potpore u slučaju teških katastrofa i glavnog instrumenta EU-a za odgovor na prirodne katastrofe; ističe važnost EUSF-a kao instrumenta za pružanje odgovora na ozbiljne prirodne nepogode i za izražavanje europske solidarnosti s pogođenim regijama unutar EU-a; pozdravlja činjenicu da se, u skladu s preporukama OR-a, Fond može koristiti za ugradnju otpornosti na katastrofe u izgrađenu infrastrukturu. Pozdravlja produljenje rokova za korištenje sredstava tog fonda, ali i ističe da bi rok od dvije godine omogućio njihovo učinkovitije korištenje ⁽³⁾; osim toga smatra da bi se u okviru mehanizma za pružanje financijske potpore trebali ustanoviti niži pragovi kojima bi se i regionalnim i lokalnim vlastima omogućio pristup tom mehanizmu;

⁽²⁾ Komunikacija Komisije „Budući koraci za održivu europsku budućnost – Europske mjere za održivost” (COM(2016) 739 final).

⁽³⁾ CDR6402-2013_00_00_TRA_AC

18. u pogledu razvojne suradnje nužni su naponi na području informiranja kako bi se povećala svijest o tome da su pripravnost za krizne situacije i odgovor na njih odgovornost vlasti i stanovništva;
19. podržava činjenicu da se Akcijski plan EK-a zasniva na međusektorskom pristupu, čime se omogućuje uključivanje ciljeva iz Okvira iz Sendaija u druge politike EU-a, a time i smanjivanje razlika između globalnog Okvira iz Sendaija i Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu;
20. primjećuje da se u okviru Akcijskog plana EK-a uzima u obzir doprinos svih politika i cjelokupnog djelovanja EU-a, a ne samo politike civilne zaštite, ostvarivanju prioriteta dogovorenih na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a o smanjenju rizika od katastrofa;
21. utvrđuje da je osnova proaktivnog, a ne retroaktivnog pristupa kreiranju politika utemeljenog na obaviještenosti o riziku od katastrofa stvaranje petogodišnjih akcijskih planova čiji bi cilj bio uključiti društvo u cjelini te promicati i unaprijediti znanje o rizicima, ulaganja povezana s rizicima te spremnost i otpornost na katastrofe, kao i ojačati prioritete EU-a na području konkurentnosti, istraživanja i inovacija te podupirati otporan održiv razvoj, uz promicanje uporabe informatičkih komunikacijskih tehnologija, IKT-a i automatskih mreža za rano upozoravanje na temelju ranog otkrivanja, trenutačnog obavješćivanja i proaktivnih protokola za djelovanje;
22. napominje da projekti koji se u okviru Plana podupiru i provode mogu doprinijeti stvaranju sinergije između strategije za smanjenje rizika od katastrofa i strategije o klimatskim promjenama, kao i jačanju kapaciteta gradova za suočavanje s rizicima od katastrofa;
23. preporučuje izradu akcijskih planova u skladu s drugim međunarodnim sporazumima i postupcima zaključenima ili provedenima 2015. i 2016. godine, uključujući Program održivog razvoja do 2030., Program djelovanja iz Addis Abebe za financiranje razvoja, Pariški sporazum o klimatskim promjenama, Svjetski humanitarni sastanak na vrhu i Novi program za gradove;
24. ističe važnu ulogu suradnje s privatnim sektorom u vezi s prikupljanjem i razmjenom podataka o gubicima i štetama, kao i uspostave snažnijih veza između strategija za upravljanje rizicima od katastrofa, prilagodbu klimatskim promjenama i bioraznolikost;
25. naglašava da je važno osigurati da se u svim financijskim instrumentima EU-a promiču ulaganja utemeljena na otpornosti na rizike te ističe potporu sustavima ranog upozoravanja, unapređenju dopunskih tehnologija za komunikaciju između sustava civilne zaštite i sustava za obavješćivanje stanovništva i pristupu „bolje rekonstrukcije” nakon katastrofa;

Lokalne i regionalne vlasti kao ključni partneri u smanjenju rizika od katastrofa

26. naglašava da lokalne i regionalne vlasti imaju institucijsku i političku odgovornost zaštititi javnost te da prve odgovaraju na krizne situacije osiguravanjem osnovnih usluga i nadzora te upravljanjem katastrofama kada do njih dođe. One su odgovorne za prevenciju i za organizaciju hitnih mjera intervencije i operacija spašavanja te, najvažnije, raspolažu iscrpnim znanjem o lokalnom području i zajednici; lokalne i regionalne vlasti zadužene su i za rekonstrukciju;
27. ističe da lokalne i regionalne vlasti često iskazuju iznimnu predanost smanjenju rizika od katastrofa, primjerice pomaganjem u izradi procjena rizika i planova za upravljanje rizicima, kao što je istaknuto u mišljenju OR-a o Mehanizmu EU-a za civilnu zaštitu ⁽⁴⁾;
28. ističe važnost razvoja međuregionalne suradnje u cilju sprečavanja rizika od katastrofa, posebice u području politike civilne zaštite. Smatra prikladnim da Komisija poboljšanjem koordinacije među regijama doprinese većoj učinkovitosti i djelotvornosti te suradnje, uz uspostavu standarda za modele i tehnologije kojima se gradovi i regije koriste kako bi poboljšali svoj odgovor na krizne situacije koje nadilaze granice ili kapacitete upravnih jedinica;

⁽⁴⁾ CDR740-2012_FIN_AC.

29. napominje da je još jedan poželjan temelj suradnje na tom području razvijanje javno-privatnog partnerstva za smanjenje rizika od katastrofa i usvajanje mjera za poticanje privatnog sektora da razvije znanje o lokalnim rizicima i postane dionik u budućim politikama za smanjenje rizika od katastrofa, primjerice proširenjem ponude usluga osiguranja; ponovo izražava zabrinutost zbog toga što bi u nekim područjima zbog povećanog rizika osiguranje moglo postati nedostupno ili cjenovno neprihvatljivo, što bi moglo dovesti do goleme financijske izloženosti javnih vlasti. Ističe da objedinjavanje rizika predstavlja mogućnost koju treba istražiti te poziva na ispitivanje ostvarivosti obaveznog sustava osiguranja u slučaju prirodnih katastrofa ⁽⁵⁾;

30. smatra legitimnim napore da se u potpunosti iskoristi sve veća uloga mobilne tehnologije, interneta i društvenih medija u priopćavanju informacija o katastrofama, osobito promicanjem tehnologije naprednog lociranja pozivatelja u hitnom slučaju (eng. *Advanced Mobile Location*, AML) koja omogućuje trenutno lociranje položaja s kojeg je upućen poziv na europski broj hitne službe 112; uporaba tih tehnologija važna je i za osmišljavanje kampanja za prevenciju i osposobljavanje u pogledu katastrofa;

31. poziva na uspostavu učinkovite politike informiranja u slučaju katastrofa koja bi mogla doprinijeti sprečavanju štete kad postoji vjerojatnost da će se katastrofa ponovno dogoditi ili da će doći do slične nepogode. Nadalje, smatra da je nužno osigurati zaštitu te materijalnu i psihološku pomoć žrtvama, članovima obitelji, spasiteljima i drugim osobama pogođenima katastrofom;

32. naglašava da su lokalnim i regionalnim vlastima potrebni znanje, instrumenti, kapaciteti i sredstva da ispune svoje obveze, kao što se navodi u mišljenju OR-a „Akcijski okvir iz Hyoga nakon 2015.”; istovremeno ističe da, dok su lokalne vlasti nadležne za velik dio ključne infrastrukture, ulaganja u cilju povećanja otpornosti te infrastrukture na katastrofe često nisu jasno vidljiva te se zanemaruju ili se koči njihova provedba ⁽⁶⁾;

33. poziva na poduzimanje mjera za podizanje svijesti građana, među ostalim, provođenjem istraživanja na području upravljanja rizicima od katastrofa. Preporučuje se da se među stanovnicima ugroženih područja pobudi svijest o potrebi da iskažu solidarnost sa stanovnicima područja izloženih katastrofama. Trenutačno su načini eskalacije rizika slabo poznati;

34. ističe da je važno da lokalne i regionalne vlasti razviju mreže postaja za meteorološka mjerenja uz znanja, alate, kapacitete i resurse potrebne za ispunjavanje svojih obveza, u skladu s istaknutim u mišljenju OR-a „Akcijski okvir iz Hyoga nakon 2015.” Te mreže moraju omogućiti praćenje varijabli za precizno mjerenje klimatskih promjena, kao i svih varijabli koje omogućuju praćenje katastrofa i rano upozoravanje;

Nova prioritetna os kao snažan odgovor EU-a na porast učestalosti katastrofa

35. snažno podupire prijedlog Europske komisije (COM(2016) 778 final) o stvaranju nove prioritetne osi uz stopu financiranja do 100 % za potporu – u okviru prioriteta ulaganja EFRR-a – mjerama predviđanja, prevencije, planiranja, reagiranja i oporavka u vezi s prirodnim katastrofama velikih razmjera ili regionalnim prirodnim katastrofama;

36. podržava prijedloge da rashodi u tu svrhu ispunjavaju uvjete za financiranje od trenutka kad nastupi katastrofa, čak i ako je to prije stupanja Uredbe na snagu;

Supsidijarnost i proporcionalnost

37. radni dokument službi Komisije u skladu je s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti. Ističe da katastrofe ne poznaju granice i da je otpornost na katastrofe područje u kojem je potrebno koordinirano djelovanje. Civilna zaštita predstavlja područje na kojem Unija podupire, koordinira ili dopunjuje djelovanje država članica (članak 6. UFEU-a). U skladu s člankom 196. UFEU-a Unija može djelovati bez pribjegavanja usklađivanju zakona i propisa država članica.

Bruxelles, 23. ožujka 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

⁽⁵⁾ Za više informacija o ulozi osiguranja u oporavku od katastrofa, vidi mišljenje OR-a COR-2014-02646.

⁽⁶⁾ COR-2014-02646-00-01-AC-TRA

III

(Pripremni akti)

ODBOR REGIJA

122. PLENARNO ZASJEDANJE, 22.–23. OŽUJKA 2017.

Mišljenje Europskog odbora regija „Zakonodavni prijedlozi za Uredbu o raspodjeli tereta i Uredba o LULUCF-u”

(2017/C 272/08)

Izjavitelj: Juri Gotmans (ET/PES), gradonačelnik općine Haanja**Referentni dokumenti:** Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. za otpornu energetska uniju i ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma te o izmjeni Uredbe br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o mehanizmu za praćenje i izvješćivanje o emisijama stakleničkih plinova i za izvješćivanje o drugim informacijama u vezi s klimatskim promjenama,

COM(2016) 482 final

i

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uključivanju emisija i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u okvir za klimatsku i energetska politiku do 2030. te o izmjeni Uredbe br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o mehanizmu za praćenje i izvješćivanje o emisijama stakleničkih plinova i za izvješćivanje o drugim informacijama u vezi s klimatskim promjenama

COM(2016) 479 final

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

- pozdravlja** Zakonodavni prijedlog Europske komisije o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. u sektorima izvan sustava trgovanja emisijama (ETS) [COM(2016) 482 final] i uključivanju emisija i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva (LULUCF) u okviru za klimatsku i energetska politiku do 2030. [COM(2016) 479 final];
- smatra da je važno toliko nisko smanjiti emisije stakleničkih plinova u sektorima izvan ETS-a do 2030.** da se uspije postići dugoročno predviđeni cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova od 95 % do 2050. godine;
- smatra da** bi u pogledu ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma bilo iznimno inovativno i jeftino da se potencijal za uklanjanje emisija CO₂ iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva (LULUCF) uključuje u okvir za klimatsku i energetska politiku;

4. **smatra iznimno važnim** da se lokalne i regionalne vlasti prepoznaju kao važni dionici uključeni u provedbu mjera u okviru nove klimatske politike te da na temelju načela višerazinskog upravljanja budu aktivnije i sveobuhvatnije uključeni u provedbu energetske i klimatske politike u EU-u;
5. **ističe** ulogu i odgovornosti gradova i regija u praćenju i prikupljanju podataka nužnih za izradu inventara emisija stakleničkih plinova za sektore u okviru Uredbe LULUCF i Uredbe o raspodjeli tereta; **preporučuje** državama članicama i Komisiji da lokalne i regionalne vlasti dosljedno podrže jačanjem njihovih relevantnih kapaciteta pri ispunjavanju njihovih osnovnih zadaća u osmišljavanju i planiranju lokalnog razvoja na područjima energetike, prometa, zbrinjavanja otpada, korištenja zemljišta i drugim područjima;
6. **smatra da** instrumenti fleksibilnosti odražavaju tržišna načela i prakse korištenja zemljišta te da su sredstva za postizanje cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova unutar klimatske politike, no i tu su potrebne promjene kako bi se izbjegli umanjeње vrijednosti najviših ciljeva klimatske politike EU-a i inflacija u trgovanju kvotama. To se može dogoditi izračunom stvarnih emisija ili njihovog linearnog trenda smanjenja 2020. godine, smanjenjem prijenosa viška kvota iz ETS-a EU-a u sektore izvan ETS-a te utvrđivanjem ambicioznih ciljeva, također za zemlje s nižim BDP-om;
7. **poziva na** uvođenje privremenih kontrola usklađenosti svakih pet godina, kao učinkovit način osiguravanja ispunjenja ciljeva smanjenja emisija stakleničkih plinova putem redovitijeg praćenja;
8. **smatra da** se u nedostatku specifičnih ciljeva za smanjenje emisija stakleničkih plinova za pojedine sektore u okviru Uredbe o raspodjeli tereta trebaju predvidjeti odredbe za planiranje, kako bi se na razini EU-a, lokalnoj i regionalnoj razini te država članica mogle razviti strategije i mjere za jamčenje prelaska ovih sektora na upotrebu mjera za nižu razinu emisija CO₂. Potrebno je također razraditi ciljeve za pojedine sektore, kako bi se osiguralo da su svi sektori u okviru Uredbe o raspodjeli tereta usklađeni s globalnim ciljevima smanjenja emisija stakleničkih plinova predloženima u Uredbi, te je s tim u vezi potrebno pojačati kontrole usklađenosti, uz godišnja preispitivanja i bilance;
9. **naglašava važnost** ambicioznijeg i sveobuhvatnijeg iskorištavanja mogućnosti koje se nude u pogledu pravnih zahtjeva za sektorske mjere u sektorima u kojima postoji rizik od porasta emisija (primjerice učinkovitost automobila i lakih gospodarskih vozila u prometnom sektoru);
10. **poziva** Europsku komisiju da na sveobuhvatan način uzme u obzir doprinos LULUCF-a, potvrđujući da taj sektor, a posebice šume, ima potencijal pozitivno doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena na razne načine, primjerice sekvestracijom, predajom i zamjenom emisija CO₂;

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. za otpornu energetska uniju i ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma te o izmjeni Uredbe br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o mehanizmu za praćenje i izvješćivanje o emisijama stakleničkih plinova i za izvješćivanje o drugim informacijama u vezi s klimatskim promjenama,

COM(2016) 482 final

Amandman 1.

Uvodna izjava 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<i>Za prijelaz na čistu energiju potrebne su promjene u načinu ulaganja te poticaji u cjelokupnom spektru politika.</i>	<i>Za sufinanciranje dodatnih sredstva EU-a potrebno je pokrenuti regionalne i lokalne programe ulaganja za potporu sektorima izvan ETS-a;</i>

Obrazloženje

Dodavanjem nove uvodne izjave želi se istaknuti da je u regijama i gradovima potrebno osmisliti programe ulaganja. Lokalna i regionalna razina ne mogu djelovati optimalno bez priznanja u obliku mandata ili dugoročnog financiranja. Za lokalne i regionalne vlasti glavni izvori financiranja za provedbu održivih mjera u okviru njihovih nadležnosti nalaze se i dalje u rukama nacionalnih vlasti te se prema potrebi nadopunjuju instrumentima EU-a. Ta financijska sredstva moraju biti decentralizirana. Uz stavljanje na raspolaganje nacionalnih i europskih poticajnih sredstava u obliku potpora i sufinanciranja, trebalo bi obratiti pozornost na to da se u pogledu provedbe inicijativa na području okoliša poboljša kapacitet lokalnih i regionalnih vlasti za dodjelu odnosno omogućavanje zajma.

Radi se o stvaranju europske platforme za financiranje koja bi se sufinancirala iz fondova EU-a te koja bi okupljala zajmodavce i ulagače, s jedne strane, i gradove i regije, s druge strane, u cilju dogovaranja projekata. U idealnom bi slučaju to bio forum za sektore koji su obuhvaćeni Uredbom za raspodjelu tereta i Uredbom o LULUCF-u, jer su to prije svega područja u kojima lokalne i regionalne vlasti u potpunosti mogu izvršavati svoje nadležnosti.

Amandman 2.

Uvodna izjava 18.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Ovom se Uredbom ne smiju dovoditi u pitanje stroži nacionalni ciljevi.	Ovom se Uredbom ne smiju dovoditi u pitanje stroži nacionalni ciljevi koji su potrebni za postizanje dugoročnih ciljeva do 2050.

Obrazloženje

Izmjenom se želi potaknuti države na utvrđivanje dodatnih ciljeva jer iz ciljeva zadanih do 2030. proizlazi da će se u razdoblju 2031. – 2050. morati poduzeti znatno veći naponi za smanjenje emisija stakleničkih plinova.

Amandman 3.

Članak 4. stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
[...] Za potrebe tog provedbenog akta Komisija provodi sveobuhvatni pregled najnovijih podataka iz nacionalnih inventara za godine 2005. i 2016.–2018. [...]	[...] Za potrebe tog provedbenog akta Komisija provodi procjenu najnovijih podataka iz nacionalnih inventara za godine 2005. i 2018.–2020. [...]

Obrazloženje

Izbor referentne godine od ključne je važnosti i u idealnom bi se slučaju trebao temeljiti na najnovijim razinama emisija (tj. u 2020.) ili bi trebao proizlaziti iz linearnog trenda smanjenja za razdoblje od 2018. – 2020., čime će se ujednačiti slučajne varijacije. U slučaju da su temeljne godine od 2016. do 2018., to će onda imati inflacijski utjecaj na bilancu ugljika, ako se u narednim godinama očekuje smanjenje. Protivno svrsi instrumenta, time se potiče neispunjavanje obaveza, umjesto da se podrže zemlje koje se pridržavaju viših standarda.

Amandman 4.

Članak 5. stavak 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
[...] Država članica primateljica može iskoristiti tu količinu za usklađivanje na temelju članka 9. za predmetnu godinu ili za sljedeće godine do 2030.	[...] [...] Država članica primateljica može iskoristiti tu količinu za usklađivanje na temelju članka 9. za tekuću ili za sljedeće godine do 2030.

Obrazloženje

U cilju izbjegavanja nejasnoća potrebno je preciziranje teksta kako bi razlika između godine dodjele i predmetne godine bila jasnija.

Amandman 5.

Članak 6. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Države članice koje imaju pravo na ograničeno poništavanje do najviše 100 milijuna emisijskih jedinica u okviru ETS-a EU-a, kako je definirano u članku 3. točki (a) Direktive 2003/87/EZ, zajednički uzeto u obzir u svrhu usklađivanja na temelju ove Uredbe, navedene su u Prilogu II. ovoj Uredbi.	Države članice koje imaju pravo na ograničeno poništavanje do najviše 50 milijuna emisijskih jedinica u okviru ETS-a EU-a, kako je definirano u članku 3. točki (a) Direktive 2003/87/EZ, zajednički uzeto u obzir u svrhu usklađivanja na temelju ove Uredbe, navedene su u Prilogu II. ovoj Uredbi.

Obrazloženje

Trenutno postoji višak emisijskih jedinica u okviru ETS-a, a cijena za CO₂ je niska (5 EUR/t u prosincu 2016.); na temelju toga, predložena gornja granica od 100 milijuna emisijskih jedinica nimalo ne pomaže smanjenju emisija ETS-a, već, tijekom procesa izjednačavanja, može dovesti do povećanja emisija u sektorima koji ne podliježu sustavu trgovanja emisijama. Sankciju od 1:2 trebalo bi koristiti tijekom konverzije pri primjeni fleksibilnosti između sektora. Ovim se prijedlogom predviđa poništavanje do najviše **50 milijuna** emisijskih jedinica, pri čemu se smanjuje vrijednost tone CO₂; treba imati na umu da razinu zaštite klime u oba sektora i za to predviđene mjere treba zadržati na visokom nivou.

Amandman 6.

Članak 8. stavak 1. i stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Država članica za koju se procijeni da ne ostvaruje dovoljan napredak [...]	Država članica za koju se procijeni da nije u stanju izvršiti svoje obaveze [...]
Komisiji pri ocjenjivanju akcijskih planova [...] pomaže Europska agencija za okoliš.	Komisija pri ocjenjivanju akcijskih planova [...] surađuje s Europskom agencijom za okoliš te koristi i neovisne izvore.

Obrazloženje

Jasnija formulacija. „Napredak” je preopćenita definicija, a izraz „pomaže” ocrtava nesiguran pristup. U slučaju da dođe do problema prekoračenja, država članica nužno mora provesti neovisnu procjenu akcijskog plana.

Amandman 7.

Članak 9. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
[...] godišnje emisijske kvote za tu državu članicu umanjuju se za iznos jednak tom višku emisija stakleničkih plinova u tonama ekvivalenta CO ₂ za predmetne godine.	[...] godišnje emisijske kvote za tu državu članicu umanjuju se za iznos jednak tom višku emisija stakleničkih plinova u tonama ekvivalenta CO ₂ za godine u kojima je došlo do prekoračenja .

Obrazloženje

Pojašnjenje teksta o godini na koju se odnosi odredba o smanjenju, na konkretan način i uz navođenje uvjeta.

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uključivanju emisija i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u okvir za klimatsku i energetska politiku do 2030. te o izmjeni Uredbe br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o mehanizmu za praćenje i izvješćivanje o emisijama stakleničkih plinova i za izvješćivanje o drugim informacijama u vezi s klimatskim promjenama

COM(2016) 479 final

Amandman 8.

Uvodna izjava 9.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Emisije i uklanjanja iz šumskog zemljišta ovise o nizu prirodnih okolnosti, strukturi starosnih razreda te prošloj i sadašnjoj praksi gospodarenja. Korištenje bazne godine ne omogućuje prikazivanje tih faktora i posljedičnih cikličkih utjecaja na emisije i uklanjanja ili njihove međugodišnje varijacije. Umjesto toga, odgovarajućim pravilima za obračun trebalo bi utvrditi uporabu referentnih razina za isključivanje učinaka prirodnih značajki i značajki specifičnih za određenu državu.	Emisije i uklanjanja iz šumskog zemljišta ovise o brojnim prirodnim okolnosti, strukturi starosnih razreda te prošloj i sadašnjoj praksi gospodarenja. Izbor bazne godine ne omogućuje prikazivanje tih faktora i posljedičnih cikličkih utjecaja na emisije i uklanjanja ili njihove međugodišnje slučajne varijacije. Umjesto toga, odgovarajućim pravilima za obračun trebalo bi utvrditi uporabu referentnih razina za isključivanje učinaka prirodnih značajki i regionalnih značajki i značajki specifičnih za određenu državu.

Obrazloženje

Različit pogled na poljoprivredne prakse nije potreban – njih ionako treba uzeti u obzir. Pored cikličkih pojava ključnim riječima potrebno je naglasiti i prirodne promjene. Postoji velik broj prirodnih događanja koja su slučajna. Regionalne razlike mogu doći do izražaja i u manjim zemljama, što znači da je poseban pristup za pojedinu zemlju (kako u velikim tako i u malim zemljama) za utvrđivanje prirodnih raznolikosti nedovoljan.

Amandman 9.

Uvodna izjava 10.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
[...] te odabrati dovoljan broj stručnjaka iz država članica.	[...] te odabrati dovoljan broj stručnjaka iz država članica, uključujući regionalnu i lokalnu razinu.

Obrazloženje

Potrebno je točnije utvrditi metode i navesti da bi se lokalne i regionalne stručnjake trebalo uključiti ukoliko saznanja središnjih vlasti i glavnog grada vlasti u znatnoj mjeri odstupaju od lokalnih saznanja. Europa ima priznata sveučilišta izvan glavnih gradova koja se bave relevantnim znanostima, i taj potencijal trebalo bi se koristiti odlučnije te prioritarno. Osim toga, središnja tijela za zaštitu okoliša u glavnim gradovima mogla bi težiti tome da se problematika promatra iz nacionalne, generalizirajuće perspektive i formalno, odnosno da se okolnosti promatraju iz perspektive političke konjunktura i konvencionalnih obrazaca, pri čemu se u obzir ne uzimaju lokalni razvoj i neočekivane promjene u dinamici.

Amandman 10.

Uvodna izjava (16)

Prijedlog Komisije	Amandman
Europska agencija za okoliš trebala bi, prema potrebi i u skladu s godišnjim programom rada, pomagati Komisiji sa sustavom godišnjeg izvješćivanja o emisijama i uklanjanjima stakleničkih plinova, procjenom informacija o politikama i mjerama te nacionalnim projekcijama, ocjenjivanjem planiranih dodatnih politika i mjera te provjerama usklađenosti koje Komisija provodi u skladu s ovom Uredbom.	Europska agencija za okoliš trebala bi, prema potrebi i u skladu s godišnjim programom rada, pomagati Komisiji sa sustavom godišnjeg izvješćivanja o emisijama i uklanjanjima stakleničkih plinova, procjenom informacija o politikama i mjerama te nacionalnim projekcijama, ocjenjivanjem planiranih dodatnih politika i mjera te provjerama usklađenosti koje Komisija provodi u skladu s ovom Uredbom, <i>pri čemu primjerenu pozornost treba posvećivati neovisnim informacijama sadržanima u analizama te stavovima stručnjaka nacionalnih, regionalnih i lokalnih razina.</i>

Obrazloženje

Komisija bi prilikom iznošenja stajališta i provjera usklađenosti trebala uvažavati i uzimati u obzir nacionalna i regionalna iskustva i stavove, čime bi se pridonijelo da se pri uspostavi paneuropskog sustava ne izgubi iz vida ono što se zaista želi postići.

Amandman 11.

Uvodna izjava 17.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
[...] [...] Trebalo bi što bolje iskoristiti postojeće programe i istraživanja Unije i država članica za prikupljanje podataka[...].	[...] Potrebno je pojačati administrativnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u prikupljanju podataka i upravljanju podacima kao i u poboljšanju kvalitete podataka. U izvještavanje je potrebno uključiti mehanizam provjere usklađenosti koju provode lokalni stručnjaci. Nadalje, metodološke temelje i standarde potrebno je precizirati polazeći od lokalnih uvjeta.

Obrazloženje

Potrebno je naglasiti administrativne kapacitete lokalnih i regionalnih vlasti kao i njihovu ulogu u politici korištenja zemljišta i kontroli prilikom utvrđivanja jedinica izračuna za korištenje zemljišta. Istovremeno bi trebalo izgraditi kapacitete gradova i regija za nadzor podataka u vezi s Uredbom LULUCF i za izvještavanje o tim podacima kao i poboljšati metodološke standarde u okviru njihovih postupaka i mjera (npr. u procesu planiranja). Time bi se osiguralo pridržavanje središnjih načela postupka IPCC, kao što su dosljednost, usporedivost, potpunost, točnost i transparentnost.

Amandman 12.

Nova uvodna izjava 21.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<i>U svrhu boljeg prikupljanja podataka i analize sektora LULUCF-a, Komisija će za relevantna sredstva osigurati dosljedne metodologije i skupove pokazatelja.</i>

Obrazloženje

Dodavanje nove uvodne izjave koja se odnosi na potrebu za financiranjem EU-a u području analize korištenja zemljišta u svrhu provedbe uredbe i analiza stanja. Trebalo bi precizirati za koju vrstu mjera u sektoru LULUCF-a bi se po mogućnosti mogla na raspolaganje staviti dodatna sredstva u okviru strukturnih fondova EU-a.

Amandman 13.

Članak 5. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Države članice sprečavaju dvostruko računanje emisija ili uklanjanja, posebno obračunavanjem emisija ili uklanjanja koji proizlaze iz više obračunskih kategorija zemljišta u samo jednoj.	Države članice sprečavaju dvostruko računanje emisija i uklanjanja u različitim obračunskim kategorijama zemljišta.

Obrazloženje

Jezično pojednostavljenje i preciziranje putem razumljivog navođenja slučaja dvostrukog računanja. Važno je da se načelo oblikuje na jasan način: potrebno je ukinuti dvostruko računanje.

Amandman 14.

Članak 5. stavak 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Države članice vode potpunu i točnu evidenciju svih podataka kojima se koriste u pripremi svojih obračuna.	Države članice vode potpunu, kontinuiranu i točnu evidenciju svih podataka kojima se koriste u pripremi svojih obračuna.

Obrazloženje

Kontinuitet se dodaje kao važan element kvalitete. Pogreške i problemi mogu se pojaviti osobito onda kada dođe do prekida u kontinuitetu ili kada se promijeni metoda.

Amandman 15.

Članak 8. stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Nacionalni računski plan za šumarstvo objavljuje se i podliježe javnom savjetovanju.	Nacionalni računski plan za šumarstvo objavljuje se godišnje i podliježe javnom savjetovanju s regionalnim i lokalnim vlastima te dionicima.

Obrazloženje

Za točnije utvrđivanje uvjeta objavljivanja i savjetovanja.

Amandman 16.

Članak 10. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
[...] koje su posljedica prirodnih nepogoda i prelaze prosječne emisije prouzročene prirodnim nepogodama u razdoblju 2001. – 2020. , [...]	[...] koje su posljedica prirodnih nepogoda i prelaze prosječne emisije prouzročene prirodnim nepogodama u razdoblju 2001. – 2019. , [...]

Obrazloženje

Potrebno je razmotriti dulje obračunsko razdoblje. Trebalo bi izbjeći da se velike prirodne nepogode ili kumulativne štete ne uzimaju u obzir prilikom obračunavanja ili da na kraju obračunskog razdoblja imaju preveliki utjecaj. Prilikom izvješćivanja o prosječnim emisijama potreban je određeni vremenski odmak.

Amandman 17.

Članak 12. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Komisija provodi sveobuhvatni pregled izvješća o usklađenosti radi procjene usklađenosti s člankom 4.	Komisija u izvješćima o usklađenosti ocjenjuje i potvrđuje usklađenost s člankom 4. (neto uklanjanje stakleničkih plinova i uvjeti fleksibilnosti).

Obrazloženje

Potrebno je pojasniti uvjete pregleda, osim ocjene, potrebna je i potvrda. Na ovom mjestu moglo bi se kratko uputiti na sadržaj članka 4.

Amandman 18.

Članak 16. stavak 1. točka (a) i Prilog III.a posljednji stavak

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
[...] od 2023. [...]	[...] od 2021. [...]
Prilog III.a posljednji stavak: Države članice potiču se na primjenu metodologije treće razine (Tier 3) uz primjenu neparame-tarske izrade modela prilagođene nacionalnim okolnostima pri kojoj se opisuje fizička interakcija biofizičkog sustava u skladu sa smjernicama IPPC-a iz 2006. za nacionalne inventare stakleničkih plinova.	Prilog III.a posljednji stavak: Države članice primjenjuju metodologije treće razine (Tier 3) uz primjenu neparame-tarske izrade modela prilagođene nacionalnim okolnostima pri kojoj se opisuje fizička interakcija biofizičkog sustava u skladu sa smjernicama IPPC-a iz 2006. za nacionalne inventare stakleničkih plinova.

Obrazloženje

Obračunavanje bi trebalo početi odmah 2021. godine. Trebalo bi težiti primjeni preciznijih metoda – formulacija koja je u većoj mjeri obvezujuća: primjenjuju metodologiju, a ne: potiču se na primjenu metodologije.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

Opće napomene

1. smatra da lokalne i regionalne vlasti u sektorima obuhvaćenima Uredbom o raspodjeli tereta za smanjenje emisija stakleničkih plinova te Uredbom LULUCF igraju odlučujuću ulogu, s obzirom da ove Uredbe zahtijevaju uključivanje teritorijalne dimenzije. Istovremeno, ovdje se radi o područjima u kojima lokalne i regionalne vlasti mogu djelovati zahvaljujući svojoj pravnoj nadležnosti i ovlastima. Za političku provedbu stoga na raspolaganju stoji opširan katalog prikladnih instrumenata, primjerice prostorno planiranje, poticaji za mala i srednja poduzeća, političke mjere za privlačenje i poticanje zelenih ulaganja, građevinski sektor, gradski promet, mobilnost i urbanistički planovi;

2. ističe da predložene mjere mogu doprinijeti smanjenju emisija u sektorima koji nisu obuhvaćeni sustavom EU-a za trgovanje emisijama (ETS) te time nude dodanu vrijednost u društvenom, gospodarskom i ekološkom smislu. Gradovi i regije stoga imaju još značajniju ulogu, jer su na svojem teritoriju predvodnici i pokretačke sile inicijativa za dekarbonizaciju te u obzir uzimaju gospodarske i društvene čimbenike svake mjere na lokalnoj razini;

3. naglašava da suvremeno i održivo šumarstvo pridonosi većem korištenju obnovljivih resursa, osigurava bioenergiju kao zamjenu za fosilna goriva te istodobno stvara učinkovite spremnike ugljika; ističe da se smanjenje emisija u sektorima LULUCF mora poticati i zajedničkom poljoprivrednom politikom EU-a;

4. smatra da je važna zadaća lokalnih i regionalnih vlasti izravno informiranje građana i vođenje kampanja povezanih s pitanjima energetike. Prijedlozi Komisije podupiru provedbu regionalnih klimatskih i energetske strategije te promiču dekarbonizaciju sektora i planirano korištenje zemljišta u okviru regionalnog i urbanog razvoja te prostornog planiranja. Regionalni i lokalni postupci, uz konkretne primjere i ciljeve smanjenja izneseni su u Sporazumu gradonačelnika;

5. smatra da predloženi propisi ne predstavljaju probleme u pogledu svoje sukladnosti s načelom supsidijarnosti jer je jasno da je borba protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica prekogranični problem te se stoga ciljevi ovog Pravilnika mogu postići samo djelovanjem na razini EU-a. Predložene direktive svojim oblikom ili sadržajem također ne izlaze iz okvira potrebnih za provedbu cilja EU-a povezanog sa smanjivanjem emisija stakleničkih plinova do 2030. na troškovno učinkovit način te su stoga u skladu s načelom proporcionalnosti;

Značenje i međupovezanost sektorske politike

6. vjeruje da su za prijelaz na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika i čiste izvore energije potrebne daljnje i sveobuhvatne klimatske mjere i u sektorima koji ne podliježu sustavu trgovanja emisijama. Predloženom raspodjelom tereta žele se uspostaviti opća pravila za sektore izvan ETS-a;
7. skreće pozornost na činjenicu da Komisija za ove sektore nije utvrdila nikakve precizne i pravno obvezujuće ciljeve, već polazi od opće procjene njihovog doprinosa, unutar koje države članice imaju usporedivo veliku slobodu donošenja odluka koje mjere namjeravaju koristiti u praksi kako bi ispunile svoje ciljeve smanjenja emisija stakleničkih plinova. Izgledi za smanjenje emisija stakleničkih plinova variraju od sektora do sektora, a na nacionalnoj razini – kao primjerice u slučaju projekcija za emisije iz ruralnog transporta potpuno neovisno od provedbe mjera za povećanje učinkovitosti potrošnje goriva – mogu dovesti čak i do povećanja;
8. zalaže se za fleksibilnu provedbu općih ciljeva u svim sektorima, pri čemu treba ocijeniti i u obzir uzeti regionalne i lokalne kapacitete; fragmentacija ciljeva prema pojedinim sektorima u praksi jednostavno nije izvediva;

Koliko su fleksibilni odnosno strogi mehanizmi fleksibilnosti?

9. naglašava da sve države članice i gospodarski sektori trebaju doprinositi ostvarivanju smanjenja emisija CO₂ i ispunjenju svih navedenih ciljeva, pri čemu u obzir treba uzeti ravnotežu između pravednosti i solidarnosti, a nacionalni ciljevi unutar skupine država članica s BDP-om po stanovniku iznad prosjeka Unije trebali bi se razmjerno prilagoditi kako bi odražavali troškovnu učinkovitost na pravedan i uravnotežen način;
10. napominje da bi ostvarenje tog smanjenja emisija stakleničkih plinova trebalo potaknuti učinkovitost i inovativnost u europskom gospodarstvu, a posebno bi trebalo rezultirati poboljšanjem, prije svega u građevinskom sektoru, poljoprivredi, gospodarenju otpadom i prometu, u mjeri u kojoj su obuhvaćeni ovom Uredbom;
11. skreće pozornost na činjenicu da se u Uredbi o raspodjeli tereta predviđaju brojne mogućnosti za fleksibilnost i trgovinu, čiji je cilj pomoći državama članicama da ispune svoje ciljeve smanjenja emisija do 2030. Mjere ove vrste ublažavaju troškove smanjenja emisija, no uz to treba biti oprezan i realističan te treba paziti da fleksibilnost u nekim državama članicama uz pomoć manipulacija ne dovede do povećanja emisija ili postavljanja nižih ciljeva, i to prije stupanja na snagu određaba ili pri provedbi mehanizama fleksibilnosti, jer bi neusklađena pravila o fleksibilnosti naposljetku mogla dovesti do neuspjeha u postizanju ciljeva smanjenja emisija. U cilju ostvarenja ambicioznih ciljeva na umu je potrebno imati privremene gospodarske i strukturne probleme država članica i njihov standard te također utvrditi regionalne razlike unutar država;
12. poziva Komisiju da hitno predloži konkretna rješenja za probleme regija koje bi se mogle naći u posebnim poteškoćama ili u krizi u kontekstu nužnog prijelaza na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika; naglašava da treba razviti realistična rješenja za regije koje su velikim dijelom ovisne o fosilnim gorivima ili imaju industriju koja troši velike količine energije, ili su na neki drugi način nesrazmjerno pogođene primjenom predloženih Uredbi; naglašava važnost uključivanja lokalnih i regionalnih vlasti u razvoj održivih razvojnih putanja koje bi mogle potaknuti gospodarstvo u tim regijama;
13. napominje da, s obzirom na višak emisijskih jedinica u okviru ETS-a i niske cijene CO₂, gornja granica od 100 milijuna obračunskih jedinica za emisije ne doprinosi znatnom smanjenju emisija, već je protivna ciljevima na području klime te, kao posljedica uklanjanja neravnoteža, može dovesti do povećanja emisija u sektorima koji ne podliježu sustavu trgovanja emisijama;
14. poziva Komisiju da pri izračunu sankcija predvidi određeni stupanj fleksibilnosti, pri čemu će se za preraspodjelu emisijskih kvota među sektorima primjenjivati niži devizni tečajevi odnosno mjerila ocjenjivanja;

Pravila za obračun u okviru LULUCF-a i pravila o fleksibilnosti

15. pozdravlja prijedlog da se državama članicama omogući da za obračun koriste ukupno 280 milijuna obračunskih jedinica iz područja LULUCF-a, potvrđujući da taj sektor, a posebice šume, ima potencijal pozitivno doprinijeti klimatskom okviru EU-a. Napominje da problem predstavljaju također točnost pri praćenju emisija stakleničkih plinova u sektoru LULUCF-a i potpora lokalnim vlastima u prikupljanju podataka;

16. napominje da bi sekvestracija CO₂ u sektoru LULUCF-a trebala biti ograničena na područja Uredbe o raspodjeli tereta u kojima su pravila za obračun znanstveno utemeljena i opravdana te preispitana u pilot-projektima. Na taj bi se način mogla izbjeći nagađanja i svođenje općih načela na puko razmatranje o iznosu troškova. Pri praćenju mjera na području LULUCF-a i odgovarajućem izvješćivanju, prema najboljim saznanjima i primjenom najboljih metoda potrebno je izbjeći dvostruko računanje; to posebice vrijedi za prijelaz između kategorija korištenja zemljišta, ali i za obračun za drvene proizvode i za prirodne nepogode;

17. predlaže da se primjena umanjenja omogući svakih pet godina kako bi se mogao uključiti mogući doprinos iskrčenih zemljišta, pošumljenih zemljišta, poljoprivrednih zemljišta kojima se gospodari i travnjaka kojima se gospodari. Time bi se ujednačili promjenjivost prirode i učinci slučajnih događaja te cikličkih procesa;

18. potiče Komisiju da u suradnji s državama članicama jasnije odredi ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u upravljanju podacima i praćenju obračuna za LULUCF;

Obračunavanje i njegovo praćenje

19. smatra važnim da se Prijedlogom zadrži stabilan ciklus izvješćivanja i usklađivanja kako je utvrđeno u Odluci o raspodjeli tereta. Iako će se provjera usklađenosti organizirati svakih pet godina, države članice i dalje imaju obvezu pridržavati se godišnjih ograničenja emisija i linearnog razvoja u razdoblju 2021.–2030.;

20. naglašava da bi Komisija, kako bi se osiguralo da se provjere usklađenosti provode na temelju preciznih podataka, trebala kontinuirano i sustavno ispitivati i ocjenjivati inventare stakleničkih plinova koje dostavljaju države članice, prema potrebi uz pomoć neovisnih revizora.

21. smatra da Europska agencija za okoliš mora nastaviti s koordinacijom kontrole transparentnosti, točnosti, dosljednosti, usporedivosti i potpunosti dostavljenih informacija. Odlučujući čimbenik je jačanje lokalnih i regionalnih vlasti u obračunavanju i izvješćivanju, a u cilju učinkovitijeg uzimanja u obzir lokalnih i teritorijalnih posebnosti nego do sada;

22. smatra važnim da se nacionalnim, regionalnim i lokalnim administracijama i poduzećima, malim i srednjim poduzećima te mikropoduzećima ovim prijedlogom ne nametnu obveze izravnog izvješćivanja ili administrativna opterećenja;

Kvaliteta podataka u području LULUCF-a

23. naglašava da raznovrsnost i varijabilnost korištenja zemljišta u Europi dovode do različite i neusklađene obrade, što zahtijeva odlučno i koordinirano usklađivanje i standardizaciju kvalitete podataka država članica, pri čemu se u obzir moraju uzeti ne samo okolnosti specifične za zemlju, već i regionalne i lokalne okolnosti i uvjeti, uključujući njihovu dinamiku; u tom kontekstu predlaže da se iskoristi iskustvo stečeno uporabom instrumenata kao što je metodologija za inventare emisija u okviru inicijative Sporazum gradonačelnika te da se to iskustvo poveže s naporima koji se poduzimaju za uspostavu fleksibilnih, jednostavnih za korištenje i pouzdanih pokazatelja za mjerenje lokalnih i regionalnih emisija u kontekstu Globalnog sporazuma gradonačelnika;

24. zabrinut je zbog činjenice da krajem 2020. godine istječe Kyotski protokol. Stoga je unutar EU-a potrebno dodatno razviti smjernice za sektor LULUCF. trenutačno je to osigurano u okviru Odluke o LULUCF-u (529/2013/EU). Ova se odluka već provodi, čime će se do 2020. godine stvoriti bolji sustavi obračuna. Bez pravnog okvira kojim bi se konsolidirala provedba i definirala primjenjiva pravila za razdoblje nakon 2020. način na koji će se LULUCF uključivati u opći okvir mogao bi u EU-u biti neujednačen. Razlike u pravilima za izvješćivanje i obračun u pojedinim državama članicama negativno bi utjecale na optimalno funkcioniranje jedinstvenog tržišta.

Značaj lokalnih i regionalnih vlasti za evidenciju LULUCF-a

25. prima na znanje da pravila za obračun za evidenciju LULUCF-a na temelju postupka IPCC iz 2006. nisu u skladu s najsvremenijim metodama. EU bi trebao u velikoj mjeri poboljšati postupak izrade evidencije kako bi se poboljšala točnost i brzina, pri čemu bi se trebala zadržati jednostavnost i transparentnost sustava. U tom pogledu gradovi i regije imaju važnu, ako ne i odlučujuću ulogu pri pružanju informacija koje su potrebne za evidenciju LULUCF-a te koje se koriste za ex post evaluaciju i za izradu prognoza;

26. ističe da korištenje potpornih struktura u postupku, a koje bi trebale potaknuti postupno poboljšanje, očito ukazuje na vrlo obećavajući razvoj. OR bi mogao pridonijeti stvaranju okruženja povoljnog za daljnje poboljšanje sposobnosti gradova i regija za prikupljanje, analizu i objedinjavanje podataka u vezi s LULUCF-om i to u skladu s temeljnim načelima postupka IPCC, a koji su dosljednost, usporedivost, potpunost, točnost i transparentnost;

27. mišljenja je da bi Europska komisija zajedno s OR-om trebala razviti smjernice koje bi lokalnim i regionalnim vlastima osigurale postupovnu pomoć u prikupljanju podataka, kao i zajedničke metodološke standarde za uključivanje i uzimanje u obzir lokalnih informacija, uzimajući u obzir kompromise između točnosti i isplativosti, te ograničavanja administrativnog opterećenja. Viši stupanj točnosti može se postići samo uz sudjelovanje lokalnih i regionalnih stručnjaka;

Uključivanje širokog raspona dionika

28. napominje da je pristup koji uključuje više dionika ne samo preporučljiv za postizanje dogovora o pitanjima klimatskih promjena i oblikovanju LULUCF-a, već i da doprinosi povećanju transparentnosti i obveze izvješćivanja kao i poboljšanju ocjenjivanja društvenih i gospodarskih učinaka na lokalnoj i regionalnoj razini te lakšem pronalasku optimalnih rješenja i horizontalnom svladavanju sve veće kompleksnosti;

29. smatra da je pri uključivanju LULUCF-a u okvir za klimatsku politiku potrebno prije svega uzeti u obzir poljoprivredu i šumarstvo, ali i doprinosi stanovanja, gospodarenja otpadom i male industrije kako prilikom uvođenja najboljih praksi u pogledu propisa o transparentnosti tako i u pogledu osiguravanja djelotvornosti mehanizama kontrole. Od ključnog i temeljnog značaja su brze i konkretne povratne informacije iz pojedinačnih područja za vrijeme savjetovanja o uredbi, ali i za vrijeme provedbe;

Financiranje

30. naglašava da je mogućnosti financiranja potrebno kontinuirano, ali i odlučnije te decentraliziranije nego do sada proširivati na lokalnoj i regionalnoj razini, gdje bi one mogle biti atraktivna dopuna privatnih financiranja i dopuna za kreditne institucije. Pored stavljanja na raspolaganje nacionalnih i europskih financijskih sredstava u obliku potpora i sufinanciranja trebalo bi razmisliti o tome da se u svrhu provođenja ekoloških inicijativa poboljša kreditna sposobnost lokalnih i regionalnih vlasti te njihovi kapaciteti za davanje zajmova. To se može postići uz pomoć promjena u zakonodavstvu ili kroz udruživanje gradova koji pojedinačno nisu dovoljno veliki da kupuju obveznice, na primjer.

Bruxelles, 23. ožujka 2017.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Europske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR